AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

DÖVLƏT ELM VƏ TEXNİKA KOMİTƏSİ
PATENT-LİSENZİYA İDARƏSİ

SƏNAYE MÜLKİYYƏTİ

2
1997

RƏSMİ BÜLLETEN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

DÖVLƏT ELM VƏ TEXNİKA KOMİTƏSİ
PATENT-LİSENZİYA İDARƏSİ

SƏNAYE MÜLKİYYƏTİ

RƏSMİ BÜLLETEN № 2

BAKI - 1997

СОДЕРЖАНИЕ

Раздел 1. Официальная часть

Патентный закон Азербайджанской Республики 3

Раздел 2. Изобретения

Публикация сведений о патентах на изобретения, внесенных в Государственный реестр изобретений Азербайджанской Республики 23

Рездел 3. Товарные знаки и знаки обслуживания

Публикация сведений о товарных знаках и знаках обслуживания, внесенных в Государственный реестр товарных знаков и знаков обслуживания Азербайджанской Республики 51

72 (Аз)
С

МҮНДӘРИЧАТ

Бөлмә 1. Рәсми һиссә

Азәрбајчан Республикасынын патент һаггында Гануну 3

Бөлмә 2. Ихтиралар

Азәрбајчан Республикасы Дөвләт рејестринә дахил едилмиш ихтира патентләри һаггында мә'луматларын дәрчи 23

Бөлмә 3. Әмтәә нишанлары вә хидмәт нишанлары

Азәрбајчан Республикасы Дөвләт рејестринә дахил едилмиш әмтәә нишанлары вә хидмәт нишанлары һаггында мә'луматларын дәрчи 51

Бөлмә 1. Рәсми һиссә

Раздел 1 Официальная часть

РЕДАКСИЈА ШУРАСЫ

А.Мирзәчанзадә	- Шуранын сәдри
М.Сејидов	- Шуранын сәдр мүавини
Р.Мехтијев	- Шуранын үзвү
Ј.Фәривәр	- Шуранын үзвү, мәс'ул чрачы
И.Һәсәнов	- Шуранын үзвү
Т.Јагубова	- Шуранын үзвү
З.Һачыјев	- Шуранын үзвү
Н.Әлијева	- Шуранын үзвү
А.Әфәндијев	- Шуранын үзвү
З.Мустафајев	- Шуранын үзвү, тәрчүмәчи-редактор
А.Һәсәнов	- Шуранын үзвү, редактор

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

А.Мирзаджанзаде	**- Председатель Совета**
М.Сеидов	**- Заместитель Председателя Совета**
Р.Мехтиев	**- член Совета**
Ю.Фаривер	**- член Совета, ответственный исполнитель**
И.Гасанов	**- член Совета**
Т.Якубова	**- член Совета**
З.Гаджиев	**- член Совета**
Н.Алиева	**- член Совета**
А.Эфендиев	**- член Совета**
З.Мустафаев	**- член Совета, переводчик-редактор**
А.Гасанов	**- член Совета, редактор**

индекс - 1401010000

(С) Довләт Елм вә Техника Комитәси
Патент-лисензија идарәси

ISBN 5 - 89600 - 195 - 9

Азәрбајчан Республикасынын
Патент һаггында

Г А Н У Н У

Бу Ганун Азәрбајчан Республикасы әразисиндә ихтираларын, фајдалы моделләрин вә сәнаје нүмунәләринин јарадылмасы, һүгуги мүһафизәси вә истифадәси илә әлагәдар јаранан әмлак мүнасибәтләрини вә онларла бағлы шәхси гејри-әмлак мүнасибәтләрини тәнзимләјир.

I фәсил.
Үмуми мүддәалар

Маддә 1. Әсас анлајышлар

Бу Ганунда истифадә едилән әсас анлајышлар ашағыдакылардыр:

сәнаје мүлкијјәти објекти-инсанын әгли фәалијјәтинин нәтичәси олан ихтира, фајдалы модел вә сәнаје нүмунәси;

ихтира-сәнајенин вә тәсәррүфатын дикәр фәалијјәт саһәләриндә конкрет проблемин практик һәллинә имкан верән, патент габилијјәти шәртләринин одәјән јени һәлл;

фајдалы модел - истеһсал васитәләринин вә истеһлак әшјаларынын, јахуд онларын тәркиб һиссәләринин конструктив һәлли;

сәнаје нүмунәси - мә'мулатын јени заһири көркәмини мүәјјән едән бәдии вә ја бәдии-конструктив һәлл;

патент-ихтира, фајдалы модел вә сәнаје нүмунәси үчүн мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән верилән мүһафизә сәнәди;

үсул - бир-бири илә бағлы просесләрин мүәјјән ардычыллыгла мадди објект үзәриндә јеринә јетирилмәси;

маддә - сүн'и сурәтдә јарадылан мадди төрәмә;

гурғу - функсионал-конструктив вәһдәтдә олан конструктив елементләрдән вә ја онларын мәчмусундан һазырланмыш мә'мулат, механизм, тикили;

иддиа сәнәди-сәнаје мүлкијјәти објектинә патент алмаг үчүн тәртиб едилмиш сәнәдләр топлусу.

Маддә 2. Патент һаггында Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији

Патент һаггында Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији Азәрбајчан Республикасынын Конститусијасындан, бу Ганундан вә бу Гануна мүвафиг гәбул едилән дикәр ганунверичилик актларындан вә Азәрбајчан Республикасынын иштирак етдији бејнәлхалг мүгавиләләрдән ибарәтдир.

Маддә 3. Сәнаје мүлкијјәти објектләринин һүгуги мүһафизәси

Сәнаје мүлкијјәти објектләринә һүгуглар дөвләт тәрәфиндән горунур вә патентлә тәсдиг едилир.

Патент, сәнаје мүлкијјәти објектинә мүәллифлији вә илкинлији тәсдиг едир вә онлардан истифадә етмәк үчүн мүстәсна һүгуг верир.

Ичтимаи мәнафејә, һуманизм вә әхлаг принсипләринә зидд олан ихтира, фајдалы модел вә сәнаје нүмунәси патентлә мүһафизә едилмир.

Маддә 4. Сәнаје мүлкијјәти саһәсиндә мүвафиг ичра һакимијјәти органы

1. Азәрбајчан Республикасынын сәнаје мүлкијјәти саһәсиндә мүвафиг ичра һакимијјәти органы (бундан сонра - мүвафиг ичра һакимијјәти органы) сәнаје мүлкијјәти

објектләринин мүһафизәси саһәсиндә дөвләт сијасәтини һәјата кечирир, бу Гануна ујғун олараг сәнаје мүлкијјәти објектләри барәсиндә һүгуги вә физики шәхсләрдән иддиа сәнәдләрини гәбул едир, онлары експертизадан кечирир, сәнаје мүлкијјәти објектләринин Дөвләт рејестриндә гејдә алыр, патент верир, рәсми мә'луматлары нәшр едир, патент мүвәккилләринин аттестасијасыны вә гејдијјатыны апарыр, бу Гануна вә мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән тәсдиг едилмиш Әсаснамәјә ујғун олараг дикәр функсијалары һәјата кечирир.

2. Мүвафиг ичра һакимијјәти органынын вәзифәли шәхсләри өз вәзифәләрини јеринә јетирәркән вә һәмин органла әмәк мүнасибәтләринә хитам верилдикдән сонра 1 ил әрзиндә патент барәсиндә иддиа сәнәди верә билмәзләр.

3. Мүвафиг ичра һакимијјәти органынын фәалијјәтинин малијјәләшдирилмә мәнбәләри Азәрбајчан Республикасы дөвләт бүдчәсиндән ајрылан вәсаит, патент рүсумлары вә костәрдији хидмәтләрә көрә өдәнишләрдир.

Маддә 5. Апеллјасија комиссијасы

1. Сәнаје мүлкијјәти објекти барәсиндә иддиа сәнәдинин верилмәси, онун експертизасы, патентин верилмәси, һәмчинин патент мүвәккилләринин аттестасијасы, гејдијјаты вә фәалијјәти илә бағлы мүбаһисәләрә мүвафиг ичра һакимијјәти органынын Апеллјасија комиссијасында бахылыр.

Апеллјасија комиссијасынын гәрарындан ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада мәһкәмәјә шикајәт верилә биләр.

2. Мүвафиг ичра һакимијјәти органынын Апеллјасија комиссијасы һаггында Әсаснамә мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән тәсдиг едилир.

Маддә 6. Патент мүвәккили

1. Азәрбајчан Республикасы әразисиндә даими јашајан, али тәһсили олан, Азәрбајчан Республикасынын дөвләт дилини билән, патент мүвәккилләринин Дөвләт рејестриндә гејдијјата алынан Азәрбајчан Республикасынын вәтәндашы патент мүвәккили ола биләр.

Патент мүвәккили Азәрбајчан Республикасынын әразисиндә сәнаје мүлкијјәти објектләринә патентин алынмасы вә онун гүввәдә сахланылмасы ишләринин апарылмасында вәкаләт верән шәхсә көмәклик костәрир, сәнаје мүлкијјәти објектләри үзрә һүгугларын реаллашдырылмасында, лисензија мүгавиләләринин бағланмасы заманы ону тәмсил едир, мүвафиг ичра һакимијјәти органында, мәһкәмәдә вәкаләт верәнин мәнафеләрини мүдафиә едир вә салаһијјәтләри чәрчивәсиндә ишләри јеринә јетирир.

2. Патент мүвәккилләринин фәалијјәти бу Ганунла вә мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән тәсдиг едилмиш Әсаснамә илә тәнзимләнир.

3. Патент мүвәккили патент саһиби вә сәнаје мүлкијјәти објектинин мүәллифи ола билмәз.

II фәсил.
Сәнаје мүлкијјәти објектләринин патент габилијјәти шәртләри

Маддә 7. Ихтиранын патент габилијјәти шәртләри

1. Ашағыдакы објектләр ихтира сајыла биләр:
гурғу;
үсул;
маддә;
микроорганизм штаммы;
битки вә һејван һүчејрәләринин културалары;
әввәлләр мә'лум олан гурғунун, үсулун, маддәнин, микроорганизм штаммынын јени тәјинатла тәтбиги.

2. Јени, ихтира сәвијјәли олан вә сәнаједә тәтбиг едилә билән ихтира објектинә һүгуги мүһафизә верилир.

3. Әкәр ихтира мөвчуд билкиләр мәчмусунда бир һиссәни тәкрарламырса, јени сајылыр. Мөвчуд билкиләр мәчмусуна ихтира барәсиндә иддиа сәнәдинин верилдији күнә

кими дүнјада һамыја мүјәссәр олан мә'луматлар аид едилир.

Ихтира барәсиндә мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олан, рәсми бүллетендә дәрч олунмуш иддиа сәнәдләри дә мөвчуд билкиләр мәчмусуна аид едилир.

4. Јенилији јалныз онларын тәтбигиндә тәзаһүр едән ихтиралара бу маддәнин 3-чү бәнди тәтбиг едилмир, анчаг бу шәртлә ки, тәтбиг өзү мөвчуд билкиләрдән ирәли кәлмәсин.

5. Ихтира барәсиндә иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилдији күнә кими 12 ај әрзиндә онун маһијјәтинә даир мә'лумат мүәллиф, иддиачы вә онлардан һәмин мә'луматы бирбаша вә ја долајысы илә алмыш һәр һансы шәхс тәрәфиндән ачыгланарса, бу һал иддиа сәнәдиндә көстәрилән објектин јенилијинә халәл кәтирмир. Ачыгланма фактынын сүбут едилмәси вәзифәси мүәллиф вә ја иддиачынын үзәринә дүшүр.

6. Ихтира, һәмин саһәдә чалышан мүтәхәссис үчүн мөвчуд билкиләрдән ачыг-ашкар ирәли кәлмирсә, ихтира сәвијјәсинә малик һесаб едилир.

7. Ихтиранын објекти сәнајенин вә тәсәррүфатын һәр һансы саһәсиндә һазырлана вә ја истифадә едилә биләрсә, о һалда ихтира сәнаједә тәтбиг олуна билән сајылыр.

8. Ашағыдакы објектләр ихтира сајылмыр:

елми нәзәријјәләр;

ријази методлар;

бәдии конструкторлуг ишинин нәтичәси (дизајн);

тәсәррүфатын вә әгли фәалијјәтин тәшкили, идарә едилмәси методлары;

ојунларын гајдалары вә методлары;

компүтер алгоритмләри вә програмлары;

информасијанын тәгдими үсуллары;

шәрти ишарәләр, чәдвәлләр вә гајдалар;

гурғу, бина, әрази лајиһәләри вә планлашдырма схемләри;

битки сортлары вә һејван чинсләри (микробиоложи үсуллар вә бу үсулла алынан мәһсуллар истисна олмаг шәрти илә);

интеграл микросхемләрин тополокијасы;

инсан вә һејван организмләринин мүаличәсинин чәрраһи вә терапевтик үсуллары, хәсталијин диагностикасы методлары.

Маддә 8. Фајдалы моделин патент габилијјәти шәртләри.

1. Истеһсал васитәләри, истеһлак әшјалары вә онларын һиссәләри, конструктив һәлли вә функсионал хүсусијјәтләри фајдалыдырса, үстүнлүк верирсә, вахта гәнаәт едирсә, әл әмәјини јүнкүлләшдирирсә вә ја әмәјин кикијена, јахуд психоложи-физики шәраитини јахшылашдырырса, јени тәјинат үзрә истифадә олунурса, фајдалы модел сајыла биләр.

2. Јени олан вә сәнаједә тәтбиг едилә билән фајдалы моделә һүгуги мүһафизә верилир.

3. Мүһүм әламәтләринин мәчмусу мөвчуд билкиләрдән мә'лум олмајан фајдалы модел јени һесаб едилир.

Мөвчуд билкиләр мәчмусуна тәклиф олунан фајдалы моделин илкинлији тарихинә гәдәр ејни тәјинатлы објектләр вә онларын Азәрбајчан Республикасында тәтбиги барәдә һамы үчүн мүјәссәр олан мә'луматлар аид едилир.

Дикәр һүгуги вә физики шәхсләрин Азәрбајчан Республикасында фајдалы моделләр барәсиндә вердикләри вә мүвафиг ичра һакимијјәти органынын рәсми бүллетениндә дәрч олунмуш иддиа сәнәдләри дә мөвчуд билкиләр мәчмусуна аид едилир.

4. Фајдалы модел барәсиндә иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилдији күнә кими 12 ај әрзиндә онун маһијјәтинә даир мә'лумат мүәллиф, иддиачы вә онлардан һәмин мәлуматы бирбаша вә ја долајысы илә алмыш һәр һансы шәхс тәрәфиндән ачыгланарса бу һал иддиа сәнәдиндә көстәрилән објектин јенилијинә халәл кәтирмир. Ачыгланма фактынын сүбут едилмәси вәзифәси мүәллиф вә ја иддиачынын үзәринә дүшүр.

5. Фајдалы модел сәнајенин вә тәсәррүфатын һәр һансы саһәсиндә һазырлана вә ја истифадә едилә биләрсә, сәнаједә тәтбиг олуна билән сајылыр.

6. Ашағыдакы објектләр фајдалы модел сајылмыр:

үсул;

маддә;

микроорганизм штаммы;

битки вә һејван һүчејрәләринин културалары, һәмчинин онларын јени тәјинатла тәтбиги;

бу Ганунун 7-чи маддәсинин 8-чи бәндиндә костәрилән објектләр.

Маддә 9. Сәнаје нүмунәсинин патент габилијјәти шәртләри.

1. Сәнаје нүмунәсинә мә'мулатын заһири коркәмини мүәјјән едән бәдии-конструктив һәлләр аиддир. Сәнаје нүмунәси шәкил вә ја модел, јахуд онларын бирлијиндән ибарәт ола биләр.

2. Јени вә орижинал олан, сәнаједә тәтбиг едилә билән сәнаје нүмунәсинә һүгуги мүһафизә верилир.

3. Сәнаје нүмунәсинин естетик вә ергономик хүсусијјәтләрини доғуран мүһүм әламәтләринин мәчмусу (форма, конфигурасија, орнамент вә ја рәнкләрин гурашмасы) онун илкинлик тарихинә гәдәр дүнјада һамыја мүјәссәр олмуш билкиләрдән мә'лум дејилдирсә, сәнаје нүмунәси јени һесаб едилир.

Дикәр һүгуги вә физики шәхсләрин Азәрбајчан Республикасында сәнаје нүмунәләри барәсиндә вердикләри вә мүвафиг ичра һакимијјәти органынын рәсми бүллетениндә дәрч олунмуш иддиа сәнәдләри дә мөвчуд билкиләр мәчмусуна аид едилир.

4. Сәнаје нүмунәси барәсиндә иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилдији күнә кими 6 ај әрзиндә онун маһијјәтинә даир мә'лумат мүәллиф, иддиачы вә онлардан һәмин мә'луматы бирбаша вә ја долајысы илә алмыш һәр һансы шәхс тәрәфиндән ачыгланарса, бу һал иддиа сәнәдиндә костәрилән објектин јенилијинә хәләл кәтирмир. Ачыгланма фактынын сүбут едилмәси вәзифәси мүәллиф вә ја иддиачынын үзәринә дүшүр.

5. Мүһүм әламәтләри өзүнүн естетик хүсусијјәтләринә јарадычы характер верән сәнаје нүмунәси орижинал һесаб едилир.

6. Дәфәләрлә јенидән истеһсал едилә билән сәнаје нүмунәси сәнаједә тәтбиг олуна билән сајылыр.

7. Ашағыдакы објектләр сәнаје нүмунәси сајылмыр:

мә'мулатын јалныз техники функсијасыны шәртләндирән һәлләр;

архитектура објектләри (кичик архитектура формаларындан башга);

сәнаје, һидротехники вә башга стасионар гурғулар;

чап мәһсуллары;

маје, газ, тоз вә ја бу кими маддәләрдән һазырланмыш дајаныгсыз формалы објектләр.

Маддә 10. Патентлә верилән һүгуги мүһафизәнин һәчми вә онун гүввәдә олма мүддәти

1. Сәнаје мүлкијјәти објектинә патентлә верилән һүгуги мүһафизәнин һәчми ашағыдакы кими мүәјјән едилир:

ихтира вә фајдалы модел үчүн - онларын дүстуру илә;

сәнаје нүмунәси үчүн - мә'мулатын (макетин, рәсмин) фотошәклиндә көстәрилән мүһүм әламәтләринин мәчмусу илә.

2. Азәрбајчан Республикасы әразисиндә патентин гүввәдә олма мүддәти иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилдији күндән е'тибарән ашағыдакы кими мүәјјәнләшдирилир:

ихтира үчүн - 20 ил;

фајдалы модел үчүн - 10 ил;

сәнаје нүмунәси үчүн - 10 ил.

3. Мәһсулун (мә'мулатын) алынма үсулуна патентлә верилмиш һүгуг билаваситә бу үсулла алынан дикәр мәһсула да шамил едилир вә әксини сүбут едән һал олмадыгда, јени мәһсул патентләшдирилмиш үсулла алынмыш һесаб едилир.

III фәсил.
Мүәллиф вә патент саһиби

Маддә 11. Ихтиранын, фајдалы моделин вә сәнаје нүмунәсинин мүәллифи

1. Ихтираны, фајдалы модели вә сәнаје нүмунәсини јарадычы әмәји илә јарадан шәхс мүәллиф сајылыр.

Сәнаје мүлкијјәти објектинин јарадылмасында бир нечә физики шәхс иштирак етдикдә онларын һамысы мүәллиф сајылыр. Мүәллифләрә мәхсус олан һүгуглардан истифадә гајдасы онлар арасында багланмыш мүгавилә илә тәнзимләнир.

Мүәллифләрә мәхсус олан һүгуглардан истифадә гајдасы онлар арасында бағланмыш мүгавилә илә тәнзимләнир.

2. Сәнаје мүлкијјәти објектинин јарадылмасында шәхсән јарадычы әмәји олмајан, мүәллифә (мүәллифләрә) јалныз техники, тәшкилати вә ја мадди јардым етмиш, јахуд сәнаје мүлкијјәти објекти үзәриндә һүгугларын рәсмиләшдирилмәсинә вә ондан истифадәјә көмәк көстәрмиш физики шәхсләр мүәллиф сајылмыр.

3. Мүәллифлик һүгугу өзкәнинкиләшдирилмәјән шәхси һүгугдур вә мүддәтсиз горунур.

4. Мүәллифлә иддиачы вә јахуд патент саһиби (ишәкөтүрән олмајан) арасында сәнаје мүлкијјәти објектинин истифадәси илә әлагәдар мүнасибәтләр онларын бағладыглары мүгавилә илә тәнзимләнир.

Сәнаје мүлкијјәти објектләринин истифадәси илә бағлы онларын арасындакы мүбаһисәләрә мәһкәмә гајдасында бахылыр.

Маддә 12. Патент саһиби

Патент ашағыда көстәрилән шәхсләрә верилир:

сәнаје мүлкијјәти објектинин мүәллифинә (мүәллифләринә) вә ја онун (онларын) варисинә;

патент верилмәси барәдә иддиа сәнәдиндә, јахуд сәнаје мүлкијјәти објекти гејдијјата алынана гәдәр мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилмиш әризәдә мүәллифин (мүәллифләрин) вә ја онун (онларын) һүгуги варисләринин көстәрдикләри һүгуги вә ја физики шәхсләрә (онларын разылығы илә);

бу Ганунун 13-чү маддәсиндә нәзәрдә тутулан һалларда ишәкөтүрәнә.

Маддә 13. Ишәкөтүрән вә мүәллиф

1. Мүәллиф олан ишчинин (бундан сонра - ишчи) әмәк фәалијјәти көстәрдији тәшкилатын һүгуги формасындан асылы олмајараг мүәссисәләрин мүлкијјәтчиси вә ја онун мүвәккил етдији мүәссисә рәһбәри, сәлаһијјәтли органы, еләчә дә ганунверичиликлә гадаған олунмајан саһибкарлыг фәалијјәти илә мәшгул олан физики шәхсләр ишәкөтүрән сајылырлар.

2. Хидмәти вәзифәләринин һәјата кечирилмәси вә ја ишәкөтүрәнин јазылы шәкилдә вердији (истеһсал, елми-тәдгигат, бәдии-график вә башга сәпкили) тапшырығы илә әлагәдар ишчинин јаратдығы сәнаје мүлкијјәти објекти үчүн патент алмаг һүгугу, ишәкөтүрәнлә ишчи арасында мүгавиләдә башга шәртләр нәзәрдә тутулмајыбса, ишәкөтүрәнә мәнсубдур.

Јени јарадылан сәнаје мүлкијјәти објекти барәсиндә ишәкөтүрәнлә ишчинин мүнасибәтләри мүгавилә илә тәнзимләнир.

3. Бу маддәнин 2-чи бәндинә ујғун сәнаје мүлкијјәти објектини јаратмыш ишчи (ишчиләр) бу барәдә ишәкөтүрәнә објекти јаратдыгдан сонра 1 ај әрзиндә јазылы билдириш көндәрмәлидир.

4. Әкәр ишәкөтүрән сәнаје мүлкијјәти објекти барәдә иддиа сәнәди вермәкдән имтина едәрсә вә ја билдириши алдыгы тарихдән сонра 3 ај мүддәтиндә бу һүгугдан истифадә етмәјәчәјини ишчијә билдирмәзсә, онда бу һүгуг ишчијә кечир.

Иддиа сәнәди вериләнәдәк ишәкөтүрән вә ишчи сәнаје мүлкијјәти објектинин маһијјәтини ачыгламамалыдырлар.

5. Бу маддәнин 4-чү бәндинә ујғун олараг ишчи патент алдыгы тарихдән 6 ај мүддәтиндә ишәкөтүрән лисензија мүгавиләси үзрә патентдән истифадә олунмасында үстүнлүк

һүгугуна маликдир.

6. Бу маддәнин 2-чи бәндиндә нәзәрдә тутулан һаллар истисна олмагла бүтүн дикәр һалларда ишчинин јаратдығы сәнаје мүлкијјәти објектинә патент алмаг һүгугу ишчијә мәнсубдур.

7. Ишәкотүрән ишчијә сәнаје мүлкијјәти објекти јаратдығына көрә араларында бағланмыш мүгавиләнин шәртләринә ујғун олараг мүвафиг мәбләғдә һагг одәјир.

Ишәкотүрән сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә һүгугуну башгасына вердикдә ишәкөтүрәнин көтүрдүјү кәлир ишчијә верилән һаггын мәбләғинә ујғун кәлмәзсә вә ја әкәр ишәкөтүрән објектин истифадәсиндә иштиракыны давам етдирәрсә вә ишчијә өдәнилән һагга ујғун кәлмәјән кәлир көтүрәрсә, ишчинин, һагг мәбләғинин артырылмасыны тәләб етмәк һүгугу вардыр.

Сәнаје мүлкијјәти објектинин истифадәси заманы ишәкөтүрәнлә ишчи арасында бағланан мүгавиләдә нәзәрдә тутуландан чох игтисади сәмәрә әлдә едиләрсә, ишчинин әлавә һагг алмаг һүгугу вардыр.

Ишәкөтүрән сәнаје мүлкијјәти објектинә даир патентлә бағлы һүгуглардан имтина етмәји гәрара алдыгда һәмин сәнаје мүлкијјәти објекти үзрә һүгугларын ишчијә верилмәси барәсиндә мүгавилә бағламағы габагчадан она тәклиф етмәлидир.

8. Мүвафиг ичра һакимијјәти органы дөвләтин милли тәһлүкәсизлији илә бағлы олан хүсуси елми-тәдгигат вә ја лајиһә-конструктор ишләринин сифаришчиси олдугда, ичрачынын бу ишләри јеринә јетирмәклә әлагәдар јаратдығы сәнаје мүлкијјәти објектләринә даир мүнасибәтләр Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији илә тәнзимләнир.

9. Ишәкөтүрән вә ишчи арасында сәнаје мүлкијјәти објектинә даир јаранан мүбаһисәләрә Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији илә мүәјјән едилмиш гајдада мәһкәмәдә бахылыр.

IV фәсил.
Ихтирадан, фајдалы моделдән вә сәнаје нүмунәсиндән истифадә һүгугу

Маддә 14. Сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә үчүн мүстәсна һүгуг

1. Сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә үчүн мүстәсна һүгуг, дикәр патент саһибләринин һүгугларыны вә бу Гануну позмамаг шәртилә, патент саһибинә мәнсубдур.

2. Патент саһибинин разылығы олмадан һеч кәс патентлә мүһафизә олунан сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә едә билмәз.

3. Патент саһиби патентлә верилән һүгуглардан дөвләтин вә чәмијјәтин мәнафеләринә хәләл кәтирмәдән истифадә етмәлидир.

4. Сәнаје мүлкијјәти објектинин бир нечә патент саһиби олдугда патент үзрә һүгуглар онларын һәр бири тәрәфиндән өз араларындакы мүгавиләјә ујғун башга һүгуги вә ја физики шәхсә верилә биләр.

Онлар разылыға кәлә билмәдикдә мүбаһисәләрә Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији илә мүәјјән едилмиш гајдада мәһкәмәдә бахылыр.

Маддә 15. Сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә

1. Патентләшдирилмиш сәнаје мүлкијјәти објектинин тәтбиги илә һазырланан мәһсулун тәсәррүфат дөвријјәсинә дахил едилмәси, һабелә патентләшдирилмиш сәнаје мүлкијјәти објектинин бүтүн мүһүм әламәтләрини бирләшдирән үсулун тәтбиги сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә сајылыр.

2. Патент бир нечә шәхсә мәхсус олдугда сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә үзрә мүнасибәтләр һәмин шәхсләр арасында бағланмыш мүгавилә илә мүәјјәнләшдирилир. Бу чүр мүгавилә олмадыгда онларын һәр бири, сәнаје мүлкијјәти објекти үзрә лисензијанын вә ја патентлә бағлы һүгугларын дикәр шәхсә верилмәсиндән башга сәнаје мүлкијјәти објектиндән истәдији кими истифадә едә биләр. Сәнаје мүлкијјәти објекти барәсиндә патент саһибләри арасында јаранан мүбаһисәләрә ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада мәһкәмәдә бахылыр.

3. Сәнаје мүлкијјәти објектинин илк иддиачысы патенти аланадәк објектдән истифадә һүгугуну, мүгавилә әсасында истәнилән һүгуги вә ја физики шәхсә верә биләр. Сәнаје мүлкијјәти објектинин бир нечә иддиачысы олдугда иддиа сәнәди үзрә һүгуглар онларын һәр

бири тәрәфиндән өз араларында бағланан мүгавиләјә ујғун олараг башга һүгуги вә ја физики шәхсә верилә биләр. Истифадә һүгугунун верилмәси барәдә мүгавилә иддиачы вәсатәт …дырдыгдан вә мүәјјәнләшдирилмиш рүсуму өдәдикдән сонра мүвафиг ичра һакимијјәти органында гејдијјата алыныр.

Сәнаје мүлкијјәти објектинин мүвәггәти һүгуги мүһафизәси дөврүндә ондан истифадә етмиш һүгуги вә ја физики шәхс иддиачы тәрәфиндән патент алындыгдан сонра ондан истифадәни давам етдирмәк үчүн бу Ганунун 19-чу маддәсинә ујғун олараг патент саһиби илә лисензија мүгавиләси бағлаја биләр.

Маддә 16. Илкин истифадә һүгугу

1. Патентлә мүһафизә олунан сәнаје мүлкијјәти објектинин илкинлик тарихинә гәдәр онун мүәллифиндән асылы олмајараг ејни сәнаје мүлкијјәти објектини јарадыб Азәрбајчан Республикасы әразисиндә вичданла истифадә етмиш вә ја ондан истифадә үчүн зәрури һазырлыг ишләрини көрмүш истәнилән һүгуги вә ја физики шәхсин ихтијары вар ки, манеәсиз олараг вә патент саһибинә һагг өдәмәдән, истифадә һәчмини кенишләндирмәмәк шәртилә бу објектдән мүстәгил истифадәни давам етдирсин.

2. Илкин истифадәчинин һүгугларынын танынмасы үчүн мүвафиг ичра һакимијјәти органы онун вәсатәти әсасында иддиасына бахыб бу барәдә патент саһибинә 1 aj әрзиндә билдириш көндәрир. Илкин истифадәчи вәсатәт вердикдә мүәјјәнләшдирилмиш рүсуму өдәдијини тәсдигләјән сәнәди дә тәгдим едир.

Патент саһибиндән илкин истифадә барәдә 2 aj әрзиндә е'тираз кәлмәдикдә, мүвафиг ичра һакимијјәти органы илкин истифадәчинин һүгугларынын танынмасына даир гәрар чыхараг мүвафиг Дөвләт рејестриндә гејдә алыр вә рәсми бүллетендә дәрч едир.

Илкин истифадәчи илә патент саһиби арасында мүбаһисәләрә мәһкәмә гајдасында бахылыр.

3. Илкин истифадә һүгуги варисә, башга һүгуги вә ја физики шәхсә јалныз сәнаје мүлкијјәти објектинин истифадә едилдији вә ја онун истифадәси үчүн һазырлыг ишләри көрүлмүш истеһсалатла бирликдә верилә биләр. Варис, һүгуги вә ја физики шәхс һәмин һүгугдан бу маддәнин 1-чи бәндинә ујғун олараг илкин истифадәчијә верилмиш һәчмдә истифадә едә биләрләр.

Маддә 17. Сәнаје мүлкијјәти објектләри илә бағлы һүгугларын верилмәси

1. Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилијиндә дикәр һаллар нәзәрдә тутулмајыбса, истәнилән иддиа сәнәди, патент вә ја онларла бағлы һүгуглар тамамилә вә ја гисмән Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији илә нәзәрдә тутулан гајдада өзкәнинкиләшдирилә биләр.

2. Сәнаје мүлкијјәти објектинә патент алмаг һүгугу Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији илә мүәјјәнләшдирилмиш гајдада вәрәсәлик үзрә кечир.

3. Сәнаје мүлкијјәти објекти барәсиндә иддиа сәнәдинин, патентин вә ја онларла бағлы һүгугларын башгасына верилмәси мүвафиг ичра һакимијјәти органында гејдијјата алыныр.

Маддә 18. Сәнаје мүлкијјәти објектиндән патент саһибинин разылығы олмадан истифадә

Милли тәһлүкәсизлик марагларыны тә'мин етмәк мәгсәдилә мүвафиг ичра һакимијјәти органынын патент саһибинин разылығы олмадан сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадәјә разылыг вермәк һүгугу вардыр. Бу һалларда патент саһибинә ујғун компенсасија өдәнилир. Патент саһиби компенсасијанын мәбләғиндән разы олмадығы һалда Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилијиндә нәзәрдә тутулмуш гајдада мәһкәмәјә мүрачиәт едә биләр.

Маддә 19. Сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә һүгугунун верилмәсинә даир мүстәсна вә гејри-мүстәсна лисензија мүгавиләләри

1. Патент саһиби олмајан истәнилән һүгуги вә ја физики шәхс сәнаје мүлкијјәти објектиндән јалныз патент саһибинин разылығы илә, лисензија мүгавиләси әсасында истифадә едә биләр.

Лисензија мүгавиләсинә көрә патент саһиби (лисензиар) сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә һүгугуну мүгавиләдә нәзәрдә тутулмуш һәчмдә башга һүгуги вә ја физики шәхсә (лисензиата) верир. Лисензија мүгавиләси мүвафиг ичра һакимијјәти органында гејдијјата алыныр.

2. Лисензија мүстәсна вә ја гејри-мүстәсна ола биләр.

Мүстәсна лисензија лисензиата сәнаје мүлкијјәти објектиндән лисензија мүгавиләсиндә нәзәрдә тутулмуш һәчмдә мүстәсна истифадә һүгугу верир.

Лисензиат лисензиарын јазылы разылығы илә дикәр һүгуги вә ја физики шәхслә сублисензија мүгавиләси бағлаја биләр. Бу мүгавилә мүвафиг ичра һакимијјәти органында гејдијјата алынмалыдыр.

Сублисензија гејри-мүстәсна характери дашыјыр вә башгасына верилә билмәз. Мүстәсна лисензијаја хитам верилдикдә сублисензија мүгавиләсинә дә хитам верилир.

3. Гејри-мүстәсна лисензија заманы лисензиар сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә һүгугуну мүгавилә әсасында лисензиата вермәклә патентлә тәсдиг едилән бүтүн һүгугларыны, о чүмләдән үчүнчү шәхсләрә лисензија вермәк һүгугуну өзүндә сахлајыр.

4. Мүвафиг ичра һакимијјәти органында гејдијјата алынмыш лисензија мүгавиләсиндә тәрәфләрин гаршылыглы разылығы илә дәјишикликләр едилдикдә бу чүр дәјишикликләр һәмин мүвафиг ичра һакимијјәти органында гејдијјата алынмалыдыр.

5. Лисензија мүгавиләси илә бағлы мүбаһисәләрә ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада мәһкәмәдә бахылыр.

Маддә 20. Истифадә һүгугунун верилмәсинә даир мәчбури лисензија

1. Патент саһиби вә ја онун вариси патентин верилдији тарихдән 3 ил мүддәтиндә сәнаје мүлкијјәти објектиндән үзүрсүз сәбәбә көрә истифадә етмәдикдә, истифадәјә чидди һазырлыг көрмәдикдә, јахуд истифадәни 3 илдән артыг дајандырдыгда вә бу мүддәт бурахдыгдан сонра лисензија вермәкдән имтина етдикдә, истәнилән һүгуги вә ја физики шәхс сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә үчүн мәчбури лисензија верилмәси барәдә мәһкәмәјә иддиа илә мүрачиәт едә биләр. Мәчбури лисензија гејри-мүстәсна характер дашыјыр.

Лисензиат мәчбури лисензијанын верилдији тарихдән 2 ил әрзиндә истифадә етмәдикдә патент саһиби ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада лисензијанын ләғв едилмәси барәдә мәһкәмәјә мүрачиәт едә биләр.

Мәчбури лисензијанын верилдији тарихдән патент саһиби илә мәчбури лисензијаны алмыш шәхс арасында мүнасибәтләр бу Ганунла мүәјјән едилмиш лисензиарла лисензиат арасындакы мүнасибәтләрә бәрабәр тутулур.

2. Патент саһиби башга патент саһибинин һүгугларыны позмадан сәнаје мүлкијјәти објектиндән истифадә едә билмәдикдә ондан лисензија мүгавиләси бағламағы тәләб едә биләр. Бу барәдә мүбаһисәләрә ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада мәһкәмәдә бахылыр.

Маддә 21. Сәнаје мүлкијјәти објектләриндән истифадәнин дөвләт тәрәфиндән һәвәсләндирилмәси

Дөвләт сәнаје мүлкијјәти објектинин јарадылмасы вә истифадәсини һәвәсләндирир, мүәллифләрә, патент саһибләринә вә тәсәррүфат субјектләринә күзәштләр, о чүмләдән күзәштли кредитләр мүәјјән едә биләр.

V фәсил.
Патент һүгугларынын позулмасы

Маддә 22. Патент саһибинин мүстәсна һүгугларынын позулмасы

Тәркибиндә патентләшдирилмиш сәнаје мүлкијјәти објекти олан мәһсулун (мә'мулатын) ичазәсиз һазырланмасы, тәтбиги, идхалы, сатыш үчүн тәклиф олунмасы, сатышы, тәсәррүфат дөвријјәсинә башга шәкилдә дахил едилмәси вә ја бу мәгсәдлә сахланмасы, һәмчинин патентлә мүһафизә олунан үсулун тәтбиги, билаваситә һәмин үсулла һазырланмыш мәһсулун тәсәррүфат дөвријјәсинә дахил едилмәси, јахуд бу мәгсәдлә сахланмасы патент саһибинин мүстәсна һүгугунун позулмасы сајылыр.

Маддә 23. Патент саһибинин мүстәсна һүгугларынын позулмасы сајылмајан һаллар

Ашағыдакы һаллар патент саһибинин мүстәсна һүгугларынын позулмасы сајылмыр:

тәркибиндә патентләшдирилмиш сәнаје мүлкијјәти објекти олан васитәләрин гејри-коммерсија мәгсәдләри үчүн кәлирсиз истифадәси;

тәрикбиндә патентләшдирилмиш сәнаје мүлкијјәти објекти олан васитәләрин елми, експеримент вә ја тәдгигат мәгсәдләри, һәмчинин патентләшдирилмиш сәнаје мүлкијјәти објектинин јохланмасы үчүн истифадәси;

һәкимин ресепти үзрә бирдәфәлик истифадә үчүн дәрман һазырланмасы;

Азәрбајчан Республикасынын нәглијјат васитәләри саһибләринә ејни һүгуглар верән харичи өлкәләрин һүгуги вә ја физики шәхсләринә мәхсус олан, мүвәггәти вә ја тәсадүфән Азәрбајчан Республикасынын әразисинә кәтирилмиш нәглијјат васитәләринин еһтијачлары үчүн патентләшдирилмиш сәнаје мүлкијјәти објектиндән һәмин нәглијјат васитәләринин конструксијасында вә ја истисмары заманы истифадә.

Маддә 24. Патентин позулмасы

1. Патентлә мүһафизә едилән сәнаје мүлкијјәти објектиндән бу Ганунун мүддәаларынын позулмасы илә истифадә едән истәнилән һүгуги вә ја физики шәхс патент һүгугларыны позан һесаб едилир. Патент һүгугларыны позан шәхс ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада мәс'улијјәтә чәлб едилә биләр.

2. Патент саһиби патенти позмуш һүгуги вә ја физики шәхслә она дәјмиш зәрәрин өдәнилмәси барәдә разылыға кәлмәдији һалда мүбаһисәләрә ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада мәһкәмәдә бахылыр.

VI фәсил.
Иддиа сәнәдинин верилмәси вә патент алынмасы

Маддә 25. Милли тәһлүкәсизликлә бағлы сәнаје мүлкијјәти објектләри

Сәнаје мүлкијјәти објекти барәсиндә иддиа сәнәдиндә көстәрилән мә'луматын ачыгланмасы Азәрбајчан Республикасынын милли тәһлүкәсизлијинә халәл кәтирә биләрсә, һәмин иддиа сәнәдинә мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән мүәјјәнләшдирилән гајдада бахылыр.

Маддә 26. Бејнәлхалг иддиа сәнәди

1. Бејнәлхалг иддиа сәнәди мүвафиг ичра һакимијјәти органына вериләркә Азәрбајчан Республикасынын иштирак етдији бејнәлхалг мүгавиләләрә әсасән һәмин иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олдуғу күндән 2 ај әрзиндә, иддиачы онун дүстурунун, рефератынын вә тәсвиринин Азәрбајчан дилиндә тәрчүмәсини тәгдим

етмәлидир.

2. Азәрбајҹан Республикасынын һүгуги вә ја физики шәхсләри бејнәлхалг иддиа сәнәдини Азәрбајҹан Республикасынын иштирак етдији бејнәлхалг мүгавиләләрә мувафиг гајдада верә биләрләр.

3. Мүвафиг ичра һакимијјәти органы бу маддәнин 2-чи бәндинә ујгун верилән бејнәлхалг иддиа сәнәдини алан орган кими чыхыш едир.

Маддә 27. Патент алмаг үчүн иддиа сәнәдинин верилмәси

1. Сәнаје мүлкијјәти објекти үчүн патент алмаг истәјән һүгуги вә ја физики шәхс мүвафиг ичра һакимијјәти органына иддиа сәнәди вермәлидир.

2. Иддиачы мүвафиг ичра һакимијјәти органына иддиа сәнәдини ашағыдакы гајдада верә биләр:

билаваситә өзү;

мүвафиг ичра һакимијјәти органында гејдијјата алынмыш патент мүвәккили васитәсилә.

Харичи һүгуги вә физики шәхсләр иддиа сәнәдини мүвафиг ичра һакимијјәти органына, Азәрбајҹан Республикасынын иштирак етдији бејнәлхалг мүгавиләләрдә башга гајда нәзәрдә тутулмајыбса, јалныз Азәрбајҹан Республикасынын мүвафиг ичра һакимијјәти органында гејдијјата алынмыш патент мүвәккилләри васитәсилә верирләр.

Патент мүвәккилләринин сәлаһијјәтләри иддиачы тәрәфиндән верилән е'тибарнамә илә тәсдиг едилир.

3. Ихтира вә ја фајдалы модел барәсиндә иддиа сәнәди бир ихтираја вә ја фајдалы моделә, јахуд өз араларында вәһдәт тәшкил едән бир груп ихтираја вә ја фајдалы моделә аид едилмәлидир. Иддиа сәнәдинә ашағыдакылар дахил едилир:

мүәллиф (мүәллифләр) вә адына патент верилмәси хаһиш едилән һүгуги вә ја физики шәхс (шәхсләр), һәмчинин онларын јерләшдији вә ја јашадығы јер көстәрилмәклә патент верилмәси барәдә әризә;

ихтиранын вә ја фајдалы моделин маһијјәтини там ачыглајан вә һәјата кечирилмәси үчүн кифајәт гәдәр ајдынлыг јарадан тәсвири;

ихтиранын вә ја фајдалы моделин тәсвиринә әсасланан вә маһијјәтини ифадә едән дүстуру;

иддиа објектинин маһијјәтинин баша дүшүлмәси үчүн зәрури олан чертјожлар вә башга материаллар;

реферат.

4. Сәнаје нүмунәси барәсиндә иддиа сәнәди бир сәнаје нүмунәсинә аид едилир. Бир нечә әшја бирләшәрәк ваһид бәдии-конструктив форма јарадарса, онлар бир сәнаје нүмунәси кими гәбул едилир.

Бир нечә сәнаје нүмунәси тәснифатын ејни синфинә аиддирсә, онлар бир сәнаје нүмунәси сајылыр.

Сәнаје нүмунәси барәсиндә иддиа сәнәдинә ашағыдакылар дахил едилир:

мүәллиф (мүәллифләр) вә адына патент верилмәси хаһиш едилән һүгуги вә ја физики шәхс (шәхсләр), һәмчинин онларын јерләшдији вә ја јашадығы јер көстәрилмәклә патент верилмәси барәдә әризә;

мә'мулатын заһири көркәми барәдә мүфәссәл тәсәввүр јарадан фотошәкил дәсти, макет вә ја рәсм;

сәнаје нүмунәсинин маһијјәтини ачыгламаг зәрури олдугда мә'мулатын үмуми көркәминин чертјожлары, ергономик схеми, конфексија хәритәси;

сәнаје нүмунәсинин мүһүм әламәтләрини әкс етдирән тәсвири.

5. Иддиа сәнәдинә мүәјјәнләшдирилмиш мәбләғдә патент рүсумунун өдәнилдијини тәсдигләјән, јахуд зәрури олдугда рүсум мәбләғинин азалдылмасына әсас верән сәнәд гошулур.

6. Патентин алынмасы барәдә иддиа сәнәдинә аид тәләбләр мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән мүәјјән едилир.

7. Патент верилмәси барәдә әризә Азәрбајҹан дилиндә тәртиб олунур. Иддиа сәнәдинин дикәр материаллары Азәрбајҹан дилиндә вә ја башга дилдә верилә биләр. Иддиа сәнәдинин башга дилдә верилмиш материалларынын Азәрбајҹан дилиндә тәрҹүмәси иддиа сәнәдинин верилдији күндән 2 ај мүддәтиндә тәгдим олунмалыдыр.

Иддиа сәнәди илә бағлы каркүзарлыг Азәрбајҹан дилиндә апарылыр.

8. Иддиа сәнәдинин верилдији күндән 1 ај әрзиндә иддиачынын һүгугу вар ки,

барәсиндә иддиа сәнәди вердији сәнаје мүлкијјәти објектинин маһијјәтини дәјишмәдән иддиа сәнәдинин материалларына дүзәлишләр вә әлавәләр етсин.

Мүвафиг ичра һакимијјәти органы иддиа сәнәди материалларынын рәсми бүллетендә дәрчинә даир гәрар гәбул едәнәдәк, иддиачы мүәјјәнләшдирилмиш рүсуму өдәмәк шәртилә дүзәлишләри вә әлавәләри 1 ајлыг мүддәт кечәндән сонра да едә биләр.

Дәјишикликләр експертин тәклифи илә дә едилә биләр. Иддиа сәнәдиндә көстәрилмиш сәнаје мүлкијјәти објектинин маһијјәтини дәјишән вә иддиа сәнәдинин әввәлки материалларында олмајан әламәтләрә малик әлавә материаллар иддиа сәнәдинә бахыларкән нәзәрә алынмыр вә иддиачы тәрәфиндән мүстәгил иддиа сәнәди кими тәртиб едилә биләр.

Маддә 28. Сәнаје мүлкијјәти објектинин илкинлији

1. Сәнаје мүлкијјәти објектинин илкинлији бу Ганунун 27-чи маддәсинә мүвафиг рәсмиләшдирилмиш иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олдуғу тарихдән мүәјјәнләшдирилир.

Илкинлик һүгугу ихтира үзрә бу Ганунун 7-чи маддәсинин 3-чү вә 4-чү бәндләринә, фајдалы модел үзрә бу Ганунун 8-чи маддәсинин 3-чү бәндинә, сәнаје нүмунәси үзрә исә бу Ганунун 9-чу маддәсинин 3-чү бәндинә ујғун олараг иддиа сәнәдинин верилдији тарихдән јараныр.

2. Сәнаје мүлкијјәти објекти үзрә илкинлик илк иддиа сәнәдинин Сәнаје мүлкијјәтинин мүһафизәсинә даир Парис конвенсијасынын иштиракчысы олан дөвләтдә верилмәси тарихиндән мүәјјәнләшдирилә биләр (конвенсија илкинлији), бу шәртлә ки, ихтира вә фајдалы модел барәсиндә иддиа сәнәди һәмин тарихдән етибарән 12 ај әрзиндә, сәнаје нүмунәси барәсиндә иддиа сәнәди исә 6 ај әрзиндә мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилмиш олсун.

Парис конвенсијасынын иштиракчысы олан дөвләтин әразисиндә тәшкил едилән бејнәлхалг рәсми сәркидә нүмајиш етдирилмиш објектин илкинлији һәмин објектин сәркидә ачыг нүмајиш етдирилдији тарихдән хаһиш едилә биләр, бу шәртлә ки, әризә һәмин тарихдән ән кечи 6 ај кечәнәдәк верилмиш олсун (сәрки илкинлији).

Бу мүддәт конвенсија илкинлији мүддәтини узатмыр.

3. Конвенсија илкинлији һүгугундан истифадә етмәк истәјән иддиачы бу истәјини иддиа сәнәдини верәркән вә ја иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олдуғу күндән 2 ај әрзиндә билдирмәли, бунун үчүн әсасландығы әввәлки иддиа сәнәди вә патент һаггында мә'луматы һәмин иддиа сәнәдини гәбул етмиш орган тәрәфиндән тәсдигләнмиш шәкилдә тәгдим етмәлидир.

Мә'луматда иддиачы әввәлки иддиа сәнәди објектинә библиографија көстәричиләрини тәгдим едир. Зәрурәт олдугда мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәгдим едилмиш мә'лумат үзрә әлавә информасијаны һәмин иддиа сәнәдини гәбул етмиш тәшкилатдан истәјә биләр.

4. Илкинлик барәсиндә әризә бу маддәнин 2-чи бәндиндә көстәрилән мүддәтдә верилмәдикдә вә бу маддәнин 3-чү вә 8-чи бәндләриндә көстәрилән шәртләр јеринә јетирилмәдикдә илкинлик иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олдуғу тарихдән мүәјјән едилир.

5. Илкинлик Азәрбајчан Республикасынын иштирак етдији сәнаје мүлкијјәтинин мүһафизәсинә даир Бејнәлхалг сазишләрә ујғун олараг ејни иддиа сәнәдинин верилмәси тарихиндән дә мүәјјән едилә биләр, бу шәртлә ки, иддиачы һәмин иддиа сәнәдини кери көтүрмүш олсун вә онун илкинлији тарихи илә индики иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олдуғу тарих арасында ихтира вә фајдалы модел үчүн ән чоху 12 ај, сәнаје нүмунәси үчүн ән чоху 6 ај кечсин.

6. Әкәр әлавә материаллар сәнаје мүлкијјәти објекти барәсиндә иддиа сәнәдинин маһијјәтини дәјишдирдијинә көрә мүвафиг ичра һакимијјәти органы онларын нәзәрә алынмасынын мүмкүн олмадығына даир иддиачыја билдириш көндәрмишдирсә, илкинлик иддиачынын һәмин билдириши алдығы күндән 3 ај әрзиндә мүстәгил иддиа сәнәди кими рәсмиләшдирдији әлавә материалларын дахил олдуғу тарихдән дә мүәјјән едилә биләр.

7. Илкинлик иддиачынын даһа әввәл вердији вә бу сәнаје мүлкијјәти објектинин маһијјәтини ачыглајан иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олдуғу тарихдән дә мүәјјән едилә биләр, бу шәртлә ки, илкинлији истәнилән ихтира вә фајдалы модел барәсиндә иддиа сәнәди әввәлки иддиа сәнәдинин дахил олдуғу тарихдән ән кечи 12 ај кечәнәдәк, сәнаје нүмунәси барәсиндә әввәлки иддиа сәнәдинин дахил олдуғу тарихдән исә ән кечи 6 ај кечәнәдәк дахил олсун. Бу заман әввәлки иддиа сәнәди кери көтүрүлмүш сајылыр.

8. Конвенсија илкинлији вә ја даһа әввәл верилмиш иддиа сәнәди үзрә илкинлик истәјән иддиачы илкинлик истәдији тарихдән 2 ај мүддәтиндә мүвафиг ичра һакимијјәти органына мүәјјәнләшдирилмиш рүсуму өдәдији барәдә сәнәд тәгдим етмәлидир.

9. Илкинлик бундан әввәл илкинлији истәнилмиш иддиа сәнәдинин дахил олдуғу тарихдән мүәјјәнләшдирилә билмәз.

10. Експертиза просесиндә охшар сәнаје мүлкијјәти објектләринин илкинлик тарихләринин ејни олдуғу мүәјјәнләшдирилдикдә илкинлик даһа әввәл мүвафиг ичра һакимијјәти органына көндәрилмиш иддиа сәнәди үзрә мүәјјән едилир. Бу тарихләр дә ејни оларса, мүвафиг ичра һакимијјәти органында даһа әввәл гејдијјат нөмрәси алмыш иддиа сәнәди (иддиачылар арасында мүгавиләдә башга гајда нәзәрдә тутулмајыбса) биринчи сајылыр.

11. Иддиачыларын илкинлик барәсиндә мүбаһисәләринә Апеллјасија комиссијасында бахылыр. Иддиачы Апеллјасија комиссијасынын гәрары илә разы олмадығы һалда мәһкәмәјә мүрачиәт едә биләр.

Маддә 29. Иддиа сәнәдинин експертизасы

1. Мүвафиг ичра һакимијјәти органы иддиа сәнәдинин дахил олдуғу тарихдән е'тибарән 1 ај әрзиндә онун бу Ганунун 27-чи маддәсинин 3-чү, 4-чү, 5-чи вә 6-чы бәндләринә ујғун тәртиб едилдијини јохлајыр, иддиа сәнәдинин гејдә алынмасы, илкинлијин тәсдиг едилмәси, јахуд ескпертизасы барәдә гәрар гәбул едир.

2. Бу Ганунун 27-чи маддәсинин 3-чү, 4-чү, 5-чи вә 6-чы бәндләринин тәләбләринә ујғун тәртиб олунмамыш иддиа сәнәди барәсиндә иддиачыја сорғу көндәрилир. Иддиачы сорғуну алдығы күндән 2 ај әрзиндә дүзәлиш апарылмыш вә ја чатышмајан сәнәдләри (материаллары) тәгдим етмәлидир.

Иддиачы тәләб олунан материаллары вә ја мүддәтин узадылмасы барәдә вәсатәти (рүсум өдәмәк шәрти илә) мүәјјәнләшдирилмиш мүддәтдә тәгдим етмәзсә, иддиа сәнәди верилмәмиш сајылыр.

3. Иддиа сәнәди бахылмаг үчүн гәбул олундугда мүвафиг ичра һакимијјәти органы сәнаје мүлкијјәти објектинин ашағыда көстәриләнләрә ујғунлуғу бахымындан иддиа сәнәдинин експертизасыны кечирир:

ихтиралар үчүн - бу Ганунун 3-чү маддәсинин үчүнчү абзасынын, 7-чи маддәсинин 1-чи, 6-чы, 7-чи, 8-чи бәндләринин тәләбләринә;

фајдалы модел үчүн - бу Ганунун 3-чү маддәсинин үчүнчү абзасынын, 8-чи маддәсинин 1-чи, 5-чи, 6-чы бәндләринин тәләбләринә;

сәнаје нүмунәси үчүн - бу Ганунун 3-чү маддәсинин үчүнчү абзасынын, 9-чу маддәсинин 1-чи, 5-чи, 6-чы вә 7-чи бәндләринин тәләбләринә;

Сәнаје мүлкијјәти објектләринин јенилији бахымындан иддиа сәнәдләринин експертизасы бу Ганунун 7-чи маддәсинин 3-чү бәндинин икинчи абзасы вә 4-чү бәндинә, 8-чи маддәсинин 3-чү бәндинин үчүнчү абзасына, 9-чу маддәсинин икинчи абзасына ујғун олараг вә Азәрбајчан Республикасы әразисиндә гүввәдә олан мүһафизә сәнәдләри үзрә апарылыр.

Иддиа сәнәдиндә көстәрилән објектин бу маддәнин тәләбләринә ујғунлуғу експертиза нәтичәсиндә мүәјјәнләшдирилдикдә иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органынын рәсми бүллетениндә дәрч олунмасы барәдә гәрар гәбул едилир вә иддиачы мүвафиг рүсуму өдәдикдән сонра иддиа сәнәди үзрә материаллар дәрч олунур.

4. Иддиа сәнәдиндә көстәрилән објектин бу маддәнин тәләбләринә ујғун олмадығы експертиза нәтичәсиндә мүәјјәнләшдирилдикдә патент верилмәсиндән имтина барәсиндә гәрар гәбул едилир.

5. Ихтира вә ја фајдалы модел барәсиндә бир нечә иддиа објектиндән ибарәт олан вә вәһдәт тәләбләрини тә'мин етмәјән иддиа сәнәди верилдикдә иддиачыја тәклиф едилир ки, мүвафиг билдириши алдығы күндән 2 ај мүддәтиндә иддиа објектләриндән һансы биринә бахылмалы олдуғуну билдирсин.

Иддиачы көстәрилән мүддәтдә билдиришә чаваб вермәдикдә мүвафиг ичра һакимијјәти органы ихтиранын вә фајдалы моделин дүстурунун биринчи бәндиндә көстәрилән иддиа објектинә бахыр.

Иддиа сәнәдиндә көстәрилән ихтира вә ја фајдалы модел үчүн галан иддиа објектләри мүстәгил шәкилдә ајрылмыш иддиа сәнәди кими верилә биләр. Ајрылмыш иддиа сәнәди үзрә ихтира вә ја фајдалы модел үчүн иддиа објекти әввәл верилмиш иддиа сәнәдинин

мәзмунундан кәнара чыхмамалы вә онун тәркиб һиссәси кими иддиачы тәрәфиндән дәгиг сәчијјәләндирилмәлидир.

Ајрылмыш иддиа сәнәди мувафиг ичра һакимијјәти органына ихтира үчүн әввәлки иддиа сәнәдинин верилдији тарихдән 12 ај кечәнәдәк, фајдалы модел үчүн исә әввәлки иддиа сәнәдинин верилдији тарихдән 6 ај кечәнәдәк тәгдим едилмәлидир. Һәр бир ајрылмыш иддиа сәнәдинә көрә, мүстәгил иддиа сәнәдинин верилмәси үчүн мүәјјәнләшдирилмиш мәбләғдә рүсум өдәнилир. Бу тәләб јеринә јетирилдикдә әввәлки иддиа сәнәдинин илкинлији ајрылмыш иддиа сәнәди үчүн дә сахланылыр. Ајрылмыш иддиа сәнәдинин објекти әввәлки иддиа сәнәдинин мәзмунундан кәнара чыхдыгда иддиа сәнәдинин сон редаксијасынын верилдији тарих ајрылмыш иддиа сәнәдинин верилмәси тарихи сајылыр.

6. Патентин верилмәсиндән имтина гәрары барәсиндә иддиачы һәмин гәрары алдығы күндән 2 ај әрзиндә мүвафиг рүсуму өдәмәклә мүвафиг ичра һакимијјәти органынын Апеллјасија комиссијасына е'тиразла мүрачиәт едә биләр.

7. Иддиачы Апеллјасија комиссијасынын гәрарына даир бүтүн материалларла таныш ола биләр.

8. Иддиачынын ихтијары вар ки, патент гејдә алынана гәдәр иддиа сәнәдини кери котүрсүн. Бу заман өдәнилмиш рүсумлар гајтарылмыр.

9. Ихтира үчүн иддиа сәнәди барәсиндә мә'лумат дәрч олунана гәдәр иддиачы әризә вермәклә ону фајдалы модел үчүн иддиа сәнәдинә (вә ја әксинә) чевирә биләр. Көстәрилән һалларда әввәлки иддиа сәнәдинин илкинлији сахланыр.

10. Мүвафиг ичра һакимијјәти органы иддиа сәнәдинин верилдији тарихдән 18 ај әрзиндә мүвафиг рүсумун өдәнилмәси шәртилә иддиачынын вә ја марағы олан башга шәхсин вәсатәти әсасында објектин патент габилијјәтинин мүәјјәнләшдирмәк үчүн мә'лумат ахтарышы апара биләр.

Иддиа сәнәдинин маһијјәтчә експертизасы мүвафиг рүсумун өдәнилмәси шәртилә иддиачынын вә ја марағы олан башга шәхсин вәсатәти әсасында, иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилдији тарихдән 18 ај әрзиндә апарыла биләр. Маһијјәтчә експертизанын нәтичәси иддиачыја вә ја марағы олан шәхсә билдирилир.

Иддиа сәнәди үзрә мә'лумат ахтарышынын вә маһијјәтчә експертизанын апарылмасы гајдасыны мүвафиг ичра һакимијјәти органы мүәјјәнләшдирир.

Маддә 30. Иддиа сәнәди барәсиндә мә'луматын дәрчи

1. Мүвафиг ичра һакимијјәти органы ихтира вә фајдалы модел барәсиндә иддиа сәнәдини алдығы тарихдән ән кечи 12 ај кечәнәдәк, сәнаје нүмунәси барәсиндә иддиа сәнәдини алдығы тарихдән ән кечи 6 ај кечәнәдәк иддиа сәнәдләринә даир мә'луматы өзүнүн рәсми бүллетениндә дәрч едир. Иддиачынын вәсатәти үзрә, мүәјјән едилмиш рүсум өдәнилмәклә, иддиа сәнәдинә даир мә'лумат јухарыда көстәрилән тарихдән тез дә дәрч едилә биләр.

2. Сәнаје мүлкијјәти објекти мүәллифинин һүгугу вар ки, мүвафиг ичра һакимијјәти органынын рәсми дәрчиндә һәмин објектин мүәллифи кими көстәрилмәмәсини тәләб етсин.

3. Иддиа сәнәдинә даир мә'луматда ашағыдакылар көстәрилмәлидир:

мүәллиф (әкәр мүәллиф кими көстәрилмәк һүгугундан имтина етмәјибсә) вә иддиачы һаггында мә'лумат;

објектин ады;

бејнәлхалг патент тәснифаты индекси;

сәнаје нүмунәсинин бејнәлхалг индекси;

илкинлик тарихи;

ихтиранын вә ја фајдалы моделин рефераты;

сәнаје нүмунәсинин мүһүм әламәтләринин сијаһысы вә тәсвири.

4. Иддиа сәнәдинә даир мә'лумат дәрч олундугдан сонра 7-чи маддәнин 3-чү бәндинин 1-чи абзасы, 8-чи маддәнин 3-чү бәндинин биринчи вә икинчи абзаслары, 9-чу маддәнин 3-чү бәндинин биринчи абзасы үзрә иддиа објектинин јенилији үчүн мәс'улијјәт иддиачынын үзәринә дүшүр.

5. Иддиа сәнәдинә даир мә'лумат дәрч олундугдан сонра марағы олан һәр бир һүгуги вә ја физики шәхсин, рүсум өдәмәк шәрти илә, мүвафиг ичра һакимијјәти органында иддиа сәнәдинин материаллары илә таныш олмаг, һабелә мүвафиг сәнаје мүлкијјәти објектинин тәсвирини, чертјожларыны, рәсмләрини вә фотошәкилләрини алмаг һүгугу вардыр.

Дәрч олунмуш иддиа сәнәдинин материаллары илә танышлыг гајдасыны мүвафиг ичра

һакимијјәти органы мүәјјәнләшдирир.

6. Иддиа сәнәдинә даир мә'лумат ашағыдакы һалларда дәрч олунмур:

патент верилмәсиндән имтина гәрары гәбул едилдикдә;

иддиа сәнәди кери котүрүлдүкдә;

иддиачы мөһләт барәдә вәсатәт тәгдим етдикдә;

иддиачы дәрчдән имтина барәдә вәсатәт тәгдим етдикдә.

7. Ихтира вә ја фајдалы модел објекти дөвләтин милли тәһлүкәсизлији мәнафеләринә аид олдугда мүвафиг ичра һакимијјәти органы өз тәшәббүсү илә иддиа сәнәдинә даир мә'луматын дәрчини бу барәдә гәрарын чыхарылдығы тарихдән е'тибарән 4 аја гәдәр дајандырмаг һүгугуна маликдир. Бу мүддәт кечдикдән сонра һәмин гәрар мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән тәсдигләнмәдикдә вә мүддәти узадылмадыгда гүввәдән дүшүр.

Мүвафиг ичра һакимијјәти органы мә'луматын дәрчини, ихтиранын (фајдалы моделин) ачыг истифадәсини, јахуд иддиа сәнәди вә ја патент објектинин истифадәсини гадаған етдикдә иддиачы вә ја патент саһиби һәмин органдан мүвафиг компенсасија өдәнилмәсини тәләб едә биләр. Мүвафиг компенсасија мә'луматын дәрчинин вә ихтиранын (фајдалы моделин) истифадәсинин гадаған олундуғу илк 12 ајлыг мүддәт узадылдыгда тәләб едилә биләр. Бу һалда јаранан мүбаһисәләр мәһкәмә гајдасында һәлл едилир.

8. Иддиа сәнәди материалларынын дәрч олундуғу тарихдән патентин верилдији тарихә кими һәр бир сәнаје мүлкијјәти објектинә мүвәггәти һүгуги мүһафизә верилир.

Патент верилмәсиндән рәдд гәрары гәбул олундугда мүвәггәти һүгуги мүһафизә башланмамыш сајылыр.

Маддә 31. Иддиа сәнәдинә е'тираз

1. Иддиа сәнәдинин дәрч олундуғу тарихдән е'тибарән 6 ај әрзиндә һәр бир һүгуги вә ја физики шәхс Апеллјасија комиссијасына әсасландырылмыш е'тиразла мүрачиәт едә биләр. Бу заман истинад едилән материалларын сурәти дә тәгдим едилир.

2. Бу Ганунун 3-чү маддәсинин үчүнчү абзасында, 7, 8, 9, 27 вә 29-чу маддәләриндә көстәрилән тәләбләр позулдугда да иддиа сәнәдинә е'тираз верилә биләр

3. Әсасландырылмыш е'тиразын сурәти иддиачыја көндәрилир.

Иддиачы е'тиразын сурәтини алдығы тарихдән 2 ај әрзиндә она чаваб вермәлидир.

Иддиачы чавабыны мүәјјән едилән мүддәт әрзиндә Апеллјасија комиссијасына тәгдим етмәдикдә иддиа сәнәди рәдд едилмиш сајылыр.

4. Апеллјасија комиссијасы иддиачынын чавабына ону алдығы тарихдән 2 ај әрзиндә бахыр. Һәр ики тәрәфин е'тираза бахылмасы просесиндә иштирак етмәк, зәрури сәнәдләри тәгдим етмәк вә шифаһи изаһат вермәк һүгуги вардыр.

5. Апеллјасија комиссијасы е'тираза бахылмасынын нәтичәсинә ујғун олараг, е'тиразын там вә ја гисмән тә'мин олунмасы, јахуд рәдд едилмәси барәдә гәрар гәбул едир вә иддиачыја билдириш көндәрир.

Маддә 32. Сәнаје мүлкијјәти објектинин гејдијјаты
вә патентин верилмәси

1. Мүвафиг ичра һакимијјәти органы дәрч олунмуш иддиа сәнәдинә е'тиразын верилмәси мүддәти гуртардыгдан вә ја Апеллјасија комиссијасынын патентин верилмәсинә даир гәрар гәбул етдији тарихдән е'тибарән 2 ај әрзиндә сәнаје мүлкијјәти објектинин гејдијјаты, патентин верилмәси вә дәрч олунмасы үчүн рүсум өдәнилмәси шәрти илә, мүвафиг Дөвләт рејестриндә сәнаје мүлкијјәти објектини гејдә алыр вә иддиачы олан шәхсә патент верир.

Сәнаје мүлкијјәти објектләринин Дөвләт рејестринә дахил едилмәси гајдасы мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән мүәјјәнләшдирилир.

2. Патент саһиби патентин гүввәдә сахланмасы үчүн иллик рүсуму сәнаје мүлкијјәти објектинә даир иддиа сәнәдинин верилдији тарихдән е'тибарән онун гүввәдә олмасынын 3-чү илиндән башлајараг өдәјир.

3. Патенти хаһиш едән бир нечә шәхс оларса, онлардан биринә бир патент, галанларына исә патентин мүвафиг ичра һакимијјәти органында тәсдиг едилмиш сурәти верилир.

4. Патент саһибинин әсасландырылмыш вәсатәти илә она мүәјјәнләшдирилмиш рүсуму өдәмәси шәртилә патентин дубликаты верилә биләр.

5. Иддиачы илә мүәллиф мүхтәлиф шәхсләр олдугда мүәллиф патентин сурәтини ала биләр.

6. Мүәллиф патентдә өз адынын көстәрилмәсиндән имтина едә биләр.

Маддә 33. Патент барәсиндә мә'луматын дәрчи

1. Мүвафиг ичра һакимијјәти органы сәнаје мүлкијјәти објектини гејдә алдыгдан вә патент вердикдән сонра 3 ај әрзиндә патент барәсиндә мә'луматы рәсми бүллетениндә дәрч едир. Мә'лумата ашағыдакылар дахил едилир:

патент саһибинин (саһибләринин) ады, мүәллиф кими көстәрилмәкдән имтина етмәјибсә, мүәллифин (мүәллифләрин) ады;

сәнаје мүлкијјәти објектинин ады;

иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олдуғу тарих;

илкинлик тарихи;

ихтиранын вә фајдалы моделин дүстуру;

сәнаје нүмунәсинин мүһүм әламәтләринин сијаһысы вә онун тәсвири.

2. Сәнаје мүлкијјәти објекти үчүн верилмиш патентин бу Ганунун 7-чи маддәсинин 3-чү бәндиндә, 8-чи маддәсинин 3-чү бәндинин биринчи вә икинчи абзасларында, 9-чу маддәсинин 3-чү бәндинин биринчи абзасында мүәјјәнләшдирилмиш тәләбләрә ујғун олмамасына көрә патент саһиби гануневеричиликлә мүәјјән едилмиш гајдада мә'сулијјәт дашыјыр.

Маддә 34. Верилмиш патентә е'тираз

1. Бу Ганунун 3-чү маддәсинин үчүнчү абзасынын, 7-чи маддәсинин 1, 6, 7, 8-чи бәндләринин, 8-чи маддәсинин 1, 5, 6-чы бәндләринин, 9-чу маддәсиинн 1, 5, 6-чы бәндләринин, 27-чи вә 29-чу маддәләринин тәләбләри позулдугда, јахуд ихтиранын, фајдалы моделин дүстурунда вә сәнаје нүмунәсинин мүһүм әламәтләри мәчмусунда әввәлки иддиа сәнәдиндә көстәрилмиш әламәтләр олмадыгда истәнилән һүгуги вә ја физики шәхс патент барәсиндә мә'луматын дәрч едилдији тарихдән 6 ај әрзиндә патентин верилмәсинә гаршы әсасландырылмыш е'тиразла Апелљасија комиссијасына мүрачиәт едә биләр.

2. Е'тираз вермиш һүгуги вә ја физики шәхс, һәмчинин патент саһиби Апелљасија Комиссијасында она бахылмасында иштирак едирләр.

3. Патент објекти барәсиндә мә'луматын дәрч олундуғу тарихдән 6 ај кечдикдән сонра Апелљасија комиссијасы верилмиш патент барәсиндә е'тиразлары гәбул етмир.

4. Апелљасија комиссијасынын гәрарындан мәһкәмәјә шикајәт едилә биләр.

Маддә 35. Патентдә вә сәнаје мүлкијјәти објектинә даир
Дөвләт рејестриндә дәјишикликләр едилмәси

1. Патент саһибинин вәсатәтинә әсасән мүвафиг ичра һакимијјәти органы верилмиш патентдә ашкар вә техники сәһвләри дүзәлтмәлидир.

2. Патент саһиби патентдә һүгуги шәхсин адыны, физики шәхсин сојадыны, адыны, атасынын адыны дәјишдирдији һалда бу барәдә мә'луматы мүвафиг ичра һакимијјәти органына билдирмәлидир.

Патент саһиби верилмиш патентдә дәјишикликләр барәдә вәсатәт галдырдыгда вә мүәјјәнләшдирилмиш рүсуму өдәдикдә мүвафиг ичра һакимијјәти органы сәнаје мүлкијјәти објектләринин Дөвләт рејестриндә дәјишикликләр едир.

Маддә 36. Патентин гүввәсинә вахтындан әввәл хитам верилмәси

1. Ашағыдакы һалларда патентин гүввәсинә вахтындан әввәл хитам верилир:
патент саһибинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына вердији әризә әсасында;
патентин гүввәдә сахланмасы үчүн рүсум вахтында өдәнилмәдикдә;
бу Ганунун 37-чи маддәсинә ујғун олараг патент тамамилә е'тибарсыз сајылдыгда.

2. Мүвафиг ичра һакимијјәти органы патентә вахтындан әввәл хитам верилмәси барәдә мә'луматы рәсми бүллетениндә дәрч едир.

Маддә 37. Патентин е'тибарсыз сајылмасы

1. Патент ашағыдакы һалларда тамамилә е'тирбарсыз сајыла биләр:

бу Ганунун 7, 8, 9-чу маддәләринә ујғун олмадығы тәсдиг едилдикдә;

патентин тәсвири мүтәхәссис тәрәфиндән һәјата кечирилмәси үчүн ајдын вә там ачыгланмадыгда;

патентлә верилән һүгугун һәчми илкин иддиа сәнәдинин һүдудларындан кәнара чыхдыгда;

бу Ганунун 12-чи маддәсинә ујғун патент ону алмаг һүгугуна малик олмајан шәхсә верилдикдә.

2. Бу маддәнин 1-чи бәндиндә көстәрилән шәртләр патентә тамамилә аид олмадыгда патент гисмән е'тибарсыз сајыла биләр.

3. Патентин е'тибарсыз сајылмасына даир јаранан мүбаһисәләрә Апелљасија комиссијасында вә ја мәһкәмәдә бахылыр.

Маддә 38. Өтүрүлмүш мүддәтләрин бәрпасы

1. Бу Ганунун 29-чу маддәсинин 6-чы бәндиндә вә 31-чи маддәсинин 3-чү бәндиндә нәзәрдә тутулан мүдцәтләр үзүрлү сәбәбдән өтүрүлдүкдә вә мүәјјәнләшдирилмиш рүсум өдәнилдикдә мүвафиг ичра һакимијјәти органы өтүрүлмүш мүдцәти бәрпа едә биләр.

2. Иддиачы өтүрүлмүш мүддәтин бәрпасы барәдә вәсатәти өтүрүлмүш мүддәтин гуртардығы тарихдән е'тибарән 12 ај әрзиндә верә биләр.

VII фәсил.
Јекун мүддәалары

Маддә 39. Патент рүсумлары вә өдәнишләри

Бу Ганунла мүәјјән едилмиш патентлә бағлы һүгуги әһәмијјәтли ишләрин јеринә јетирилмәси үчүн патент рүсумлары өдәнилир.

Патент мүвәкилләринин аттестасијасы, гејдијјаты, шәһадәтнамәләрин верилмәси вә онлара даир мә'луматын дәрчи үчүн мүвафиг ичра һакимијјәти органы ујғун өдәнишләр алыр.

Патент рүсумларынын вә өдәнишләрин мәбләғи вә өдәнилмәси гајдасы мүвафиг ичра һакимијјәти органы тәрәфиндән мүәјјән едилир.

Маддә 40. Мүбаһисәләрә мәһкәмә гајдасында бахылмасы

Бу Ганундан ирәли кәлән патентлә бағлы мүбаһисәләрә Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији илә нәзәрдә тутулмуш гајдада мәһкәмәдә бахылыр.

Маддә 41. Сәнаје мүлкијјәти објектинин харичи дөвләтләрдә патентләшдирилмәси

Азәрбајчан Республикасында јарадылан сәнаје мүлкијјәти објекти һәмин објект барәдә иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилдији тарихдән е'тибарән 12 ај мүддәтиндә харичи дөвләтдә патентләшдирилә биләр.

Сәнаје мүлкијјәти објекти барәсиндә иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына верилдији тарихдән е'тибарән 12 ај мүддәтиндә харичи дөвләтдә патентләшдирилә биләр.

Сәнаје мүлкијјәти објекти барәсиндә иддиа сәнәдинин мүвафиг ичра һакимијјәти органына дахил олдуғу тарихдән е'тибарән 3 ај әрзиндә һәмин орган патент алынмасы үчүн иддиа сәнәдинин харичи дөвләтә верилмәсинин мүмкүнлүјү һаггында мүвафиг гәрар гәбул едир вә иддиачыја билдириш көндәрир.

Мүвафиг ичра һакимијјәти органынын гәрары илә әлагәдар мүбаһисәләрә Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилији илә мүәјјән едилмиш гајдада мәһкәмәдә бахылыр.

Маддә 42. Харичи һүгуги вә физики шәхсләрин патентлә бағлы һүгуглары

Харичи һүгуги вә физики шәхсләр бу Ганунла нәзәрдә тутулмуш һүгуглардан Азәрбајчан Республикасынын иштирак етдији бејнәлхалг мүгавиләләрә вә ја гаршылыглы принсипинә әсасән Азәрбајчан Республикасынын вәтәндашлары илә бәрабәр истифадә едирләр.

Маддә 43. Бејнәлхалг мүгавиләләр

Азәрбајчан Республикасынын иштирак етдији бејнәлхалг мүгавиләләрдә мүәјјәнләшдирилән гајдалар бу Ганунда нәзәрдә тутулан гајдалардан фәргләндикдә бејнәлхалг мүгавиләнин гајдалары тәтбиг олунур.

Азәрбајчан Республикасынын Президенти — Һејдәр ӘЛИЈЕВ

Бакы шәһәри, 25 ијул 1997-чи ил

Бөлмә 2. Азәрбаjҹан Республикасынын Дөвләт реjестринә дахил едилмиш ихтира патентләри һаггында мә'луматларын дәрҹи

Раздел 2. Публикация сведений о патентах на изобретения, внесенных в Государственный Реестр изобретений Азербайджанской Республики

Бөлмә А. Инсанын һәјати тәләбләринин тә'мин едилмәси

Раздел А. Удовлетворение жизненных потребностей человека.

А 61

(51) А 61 В 17/58
(11) Р 970028
(22) 09.06.97
(71)(72)(73) Абдуллајев Азәр Чәфәр оғлу

(54) Сүмүк сыныгларынын фрагментләринин репозисија вә фиксасија апараты

(57) А.Ч.Абдуллајевин сүмүк сыныгларынын репозисија вә фиксасија апараты тибби техникаја, јә"ни травматолокија вә ортопедијаја аиддир. Ихтиранын мәгсәди - операсијанын вахтыны гысалтмаг вә травматиклијини азалтмагдыр. Гаршыја гојулмуш мәгсәдә чатмаг үчүн, сүмүк фрагментләринин репозисија вә фиксасија апараты, бөјүк јивли штангадан ибарәт олуб вә она јығылмыш шәкилдә репозисијаедичи дүјүнләр бағланыр, кичик јивли штанг шарнир - бајрагчыг вә болтлар васитәсилә мил сахлајана бәркидиләрәк сыныг саһәсинә јахын ики әдәд репозисијаедичи дүјүнә бәркидилир, буна көрә дә репозисијаедичи дүјүнүн мил сахлајан, јивли тутучусу сағ вә сол јивли колпаг гајка вә әкс гајкалар васитәсилә јығылмыш шәкилдәдирләр.

(71)(72)(73) Абдуллаев Азер Джафар оглы

(54) Аппарат для репозиции и фиксации костных отломков

(57) Аппарат А.Д.Абдуллаева для репозиции и фиксации костных обломков относится к медицинской технике, а именно к травматологии и ортопедии. Задача изобретения-сокращение времени и уменьшение травматичности операции. Поставленная задача достигается тем, что аппарат для репозиции и фиксации костных отломков, содержащий тольщую резьбовую штангу и установленные на ней репонирующие узлы аппарата в сборе, содержит малую резьбовую штангу, закрепленную на спицедержателе при помощи флажков - шарниров и болтами двух соседних репонирующих узлов аппарата вблизи места перелома, при этом репонирующие узлы выполнены в виде, спицедержателя, сое-диненного с держателем резьбовым колпачковой гайкой с левой и правой резьбой и контргайками.

(51) А 61 N 5/02
(11) Р 970024
(22) 22.04.97
(71)(73) Азәрбајчан Елми-Тәдгигат Тибби Бәрпа вә Тәбии Амилләрлә Мүаличә Институту
(72) Мусајев Әлишир Вејс оғлу, Һүсејнова Сәдагәт Гәмбәр гызы

(54) Вертеброген чијин-күрәк периартрозлу хәстәләрин мүаличә гајдасы

(57) Ихтира тиббә аиддир, мәһз физиотерапијаја вә әсәб системинин клиник мүаличәсинә. Ихтиранын мәгсәди вертеброген күрәк периартрозлу хәстәләрин мүаличә тә'сирини аналгезија фәалијјәти нәтичәсиндә фәаллашдырмаг вә јахшылаш-дырмагдыр. Ихтираны һәјата кечирмәк үчүн онурғанын бојун һиссәсинә вә ја зәдәләнмиш чијин ојнагларына гатрансызлашмыш нафталаны сүртмәк, сонра һәмин һиссәләри десиметр диапазонда електромагнит далғаларла шүалан-дырмаг лазымдыр. Биртәрәфли мүаличә үсулунда 10-20 дәгигә, јахуд 10 дәгигә һәр ики чијин ојнаглары һәр күн, бир курс мүаличә 10-15 дәфә олмалыдыр. Бу курс мүаличәни "Волна-2" чиһазы илә һәјата кечирмәк олар. Далға сыхлығы 465 Мһс.

(71)(73) Азербайджанский научно-исследовательский ин-ститут медицинской реабилитации и природных лечебных факторов
(72) Мусаев Алишир Вейс оглы, Гусейнова Садагат Гамбар кызы

(54) Способ лечения больных вертеброгенным плечелопаточным периартрозом

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к физиотерапии и клинической невралгии. Цель изобретения - повышение эффективности лечения больных вертеброгенным плечелопаточным периартрозом за счет усиления аналгезирующего действия и ускорения восстановления функции плечевого сустава. Для дос-тижения цели изобретения наносят слой обессмоленного нафталана на шейный отдел позвоночника и пораженный плечевой пояс с последующим облучением этих участков электромагнитными волнами дециметрового диапазона с продолжительностью про-цедуры 10-20 мин при одностороннем процессе или по 10 мин на каждый плечевой пояс при двухстороннем процессе ежедневно, на курс лечения 10-15 процедур. Воз-действие электромагнитными волнами может быть осуществлено посредством аппарата "Вольна-2", гене-рирующего волны с частотой 465 Мгц.

Бөлмә В. Мүхтәлиф технложи просесләр

Раздел В. Различные техно-логические процессы

(51) B 01 D 53/14
(11) 970010
(22) 25.03.97
(71)(73) Societe Nationale dite, ELF AQUITAINE PRODUCTION (Франса)
(72) Жак Батто вә Ален Годард

(54) Һидрокен сулфид вә (вә ја) карбон 4 оксиди илә дој-дурулмуш абсорбсија мәһлу-лунун рекенерасијасы үсул-лары

(57) Ихтира, газларын турш компонентләрдән абсорбсија јолу илә тәмизләнмәси просесләринә аидир. Һидрокен сулфид вә (вә ја) карбон - 4

оксид илә дојдурулмуш абсорбсијалы мәһлулун рекене-расија үсулуна тәзјиги 1,3-5 бар олан рекенерасија зонасына дојдурулмуш мәһлулун ежектә олунмасы, бу зонанын јухары һиссәсиндән һидрокен сулфидин вә (вә ја) карбон - 4 оксидин чыхарылмасы, зонанын ашағы һиссәсиндән рекенерасија олунмуш мәһлулун көтүрүлмәсини вә сонрадан рекенерасија зонасына гајтарылмагла бир нечә бухар фазасынын алынмасы илә рекенерасија олунмуш абсорбсијалы мәһлулун чохпилләли ардычыл дросселләнмәси дахил-дир. Алынмыш бухар фазалары бу зонадакы тәзјигә бәрабәр бир тәзјиглә рекенерасија зонасынын ашағы һиссәсинә ежектә едир.

(71)(73) Societe Nationale dite, ELF AQUITAINE PRODUCTION (Франция)
(72) Жак Батто и Ален Годард

(54) Способ регенерации насыщенного сероводородом и (или) двуокисью углерода абсорбционного раствора

(57) Способ регенерации насыщенного сероводородом и (или) двуокисью углерода абсорбционного раствора, включающий эжектирование насыщенного раствора в зону регенерации, имеющей давление внизу зоны 1,3-5 бар, отвод сероводорода и (или) двуокиси углерода из верхней части зоны регенерации, отбор регенерированного раствора из нижней части зоны многоступенчатое последовательное дросселирование регенерированного абсорбционного раствора с получением нескольких паровых фаз с последующим возвратом их в зону регенерации, отличающийся тем, что, с целью снижения расхода пара и повышения степени регенерации, полученные паровые фазы предварительно объединяют и эжектируют в нижнюю зону регенерации под давлением, равным давлению в этой зоне.

(51) B 05 B 7/12
(11) P 970026
(22) 24.04.97
(71)(73) Дәнизнефтгазлијиһә
(72) Мустафајев Акиф Рәһим оғлу
Мустафајев Вагиф Рәһим оғлу

(54) **Пүскүрдүчү гурғу**

(57) Ихтира мајеләри сыхылмыш һава илә пүскүрән гурғулара аид олунур вә халг тәсәррүфатынын мүхтәлиф саһәләриндә мә'- мулатларын сәтһинә өртүк чәкмәк үчүн истифадә олуна биләр. Ихтиранын мәгсәди - мә'- мулатын сәтһинә чәкилән өртүјүн кејфијјәтини јүксәлтмәк вә онун истисмар раһатлығыны артырмагдыр. Бунун үчүн дискин дахили алын сәтһиндә, дешикләрин чевәрси үзәриндә, онлардан биринә диаметр бојунча әкс јерләшдирилмиш јарым күрә шәкилли чөкәклик һазырланмышдыр. Гурғу, хүсуси тәртибатдан истифадә етмәдән, пүскүрдүләчәк материалын рәнк чәниндә гарышдырылмасына имкан верир вә пүскүрдүчүдә материалын гурумасыны арадан галдырыр.

(71)(73) Гипроморнефтегаз
(72) Мустафаев Акиф Рагим оглы

Мустафаев Вагиф Рагим оглы

(54) **Распылительное устройство**

(57) Изобретение относится к устройствам для распыления жидкостей пневматическим способом и может быть использовано для нанесения покрытий на поверхность изделий в различных отраслях народного хозяйства. Целью изобретения является повышение качества нанесения покрытий и удобства в эксплуатации. Для этого на внутренней торцевой поверхности диска на одной окружности с соплами и диаметрально противоположно одному из них выполнена полусферическая выемка. Устройство позволяет перемешивать распыляемый материал в баке без специального приспособления, исключается также высыхание материала в распылителе.

Бөлмә С. Кимја, металлуркија

Раздел С. Химия, металлургия

(51) C 01 B 17/04
(11) P 970009
(22) 25.03.97
(71)(73) ELF AGUITAINE PRODUKTION Sosiete Anonyme dite, Франса
(72) Ки Декраншен, Чорч Квасникоф и Клод Блан

(54) Күкүрдүн алынмасы үсулу

(57) Просес күкүрдүн алынмасына аиддир. Просесин әсас маһијјәти ондан ибарәтдир ки, карбоһидрокенлә гарышығы олан турш газлар ики мәрһәләдә јанмаја мә"руз едилир: биринчи мәрһәләдә тәркибиндә аммонјак олан һидрокенсулфидли газ һава илә 1350-1550° С-дә јандырылыр, икинчи мәрһәләдә исә тәркибиндә анчаг һидрокен сулфид олан газ 1000-1500° С-дә ејни мигдарда һава илә јандырылыр. Просес күкүрд алмаг үчүн ишләдилән һидрокен-сулфидли газлары емалдан габаг аммонјакдан тамамилә тәмизләмәјә имкан верир.

(71)(73) ELF AGUITAINE PRODUKTION (Франция)
(72) Ги Деграншен, Жорж Квасникоф и Клод Блан

(54) Способ получения серы

(57) Способ получения серы из двух сероводородных газовых потоков, один из которых содержит сероводород и аммиак, а другой - только сероводород, включающий термическое сжигание исходного газа в две стадии при 1350-1550° С на первой и 1000-1500°С на второй, последующее охлаждение продуктов сжигания и переработку их на каталитических ступенях, отличающийся тем, что, с целью обеспечения возможности переработки углеводородсодержащих газов и предотвращения закоксовывания катализатора.

(51) C 07 C 69/743
F 01 N 53/00
(11) P 970012

(22) 26.03.97
(71)(73) Russel-Yuklaf (Франса)
(72) Жан Мартел, Жан Тосје, Андре Теш

(54) Сиклопропанкарбон туршусу төрәмәләринин - ефирләрин алынма үсулу

(57) Ихтира, сиклоалифатик туршуларын төрөмөлөринө, хүсусилө формулу R-O-C(O)-CH=CH-CH-$C(CH_3)_2$-CH-C(O)OA^1 олан сиклопропанкарбон илө гарышдырылмыш ефирлөрин алынмасына аиддир. Бурада, R-C_1-C_4 - хлор вө ја флор илө гарышдырылмыш алкил, A^1-(1S)L - сиано-3-феноксибензил; (1R)L - метил-3-феноксибензил; (1R)L - етинил-3-феноксибензил (1R)L вә ја (1RS) сиано-6-фенокси-2-пиридилметил; L-сиано-3-феноксибензил 1R вә (1S)-2-метил-4-(оксо-3-2-пропинил) - 2 -сиклопентен-1-ил, белө ки, формулда көстөрилмиш икигат рабитө Z вә ја E һөндөсөси формасында ола билөр. Бу маддөлөр инсектисид ола билөрлөр вө бунлары кәнд тәсәррүфатында истифадә етмәк олар. Ихтирада мөгсөд - көстөрилөн синифдә јени даһа актив маддәлөри јаратмагдыр. Синтези, үзви һөллөдичи мүһитдө өсасын - пиридин, диметилатидопиридин вө лазым көлдикдө дисиклоһексил - карбодимид иштиракы илө спиртлө ујғун ефир туршусунун етерификасијасы илә апарырлар. Јени маддөлөр 1,95-3,1 мг/$м^2$-ә гаршы 0,031-1,273 мг/$м^2$ консентрасијасы илө ев милчөклөри вә тараканлара көрө активдирлөр.

(71)(73) Руссель Юклаф (Франция)
(72) Жак Мартель, Жан Тесье и Андре Теш

(54) Способ получения эфиров - производных циклопропан-карбоновой кислоты

(57) Изобретение касается производных цикло-алифатических кислот, в частности получения эфиров замещенной циклопропан-карбоновой кислоты общей формулы R-O-C(O)-CH=CH-CH-$C(CH_3)_2$-CH-C(O)OA^1, где R-C_1-C_4-алкил, замещенный хлором или фтором; A^1-(1S) L-циано-3-феноксибензил; (1R)L-метил-3-феноксибензил; (1R)L-этинил-3-феноксибензил; (1R)L или (1RS)-циано-6-фенокси - 2 -пиридилметил; L-циано-3-феноксибензил 1R и (1S)-2-метил-4-оксо-3-(2-пропинил)-2-циклопентен-1-ил, причем указанная в ф-ле двойная связь может иметь или Z или E геометрию. Эти вещества могут быть инсектицидами и использоваться в сельском хозяйстве. Цель изобретения - создание новых более активных веществ указанного класса. Синтез ведут этерификацией соответ-ствующей эфиро-кислоты спиртом (введение группы A) в среде органического растворителя в присутствии основания - пиридина, диметиламинопиридина и при необходимости дициклогексил-карбодимида. Готовые вещества активны в отношении комнатных мух и тараканов при концентрации 0,031-1,273 мг/$м_2$ против 1,95-3,1 мг/$м^2$.

(51) C 07 C 121/75

C 07 C 120/00
A 01 N 37/34
(11) P 970013
(22) 26.03.97
(71)(73) Russel-Yuklaf (Франса)
(72) Жан Мартел, Жан Тосје, Андре Теш, Жан-Пјер Демут

(54) (S) L-сиано -3- феноксибензил спиртинин алынмасы үсулу

(57) Ихтира оптики актив бензил спиртинин алынмасы үсулуна аиддир вә кәнд тәсәррүфатында истифадә олунан пиретроидләрин синтезиндә тәтбиг олуна биләр. Ихтиранын мәгсәди јени спиртин алынмасы үсулунун ишләниб һазырланмасыдыр ки, онун әсасында алынмыш пиретроидләр јүксәк активлијә малик олурлар. Гаршыја гојулмуш мәгсәдә (1) формуллу (S)L-сиано-3-феноксибензил спиртинин алынмасы илә наил олурлар. Беләки, (R, S)L алфа - сиано - 3 - феноксибензил спиртинә паратолуолсулфотуршунун иш-тиракы илә вакуум мүһитдә, 60-80° С-дә сис - 2,2 - диметил-3S-(диоксиметил)-сиклопропан - 1R - карбон туршусунун лактону илә гаршылыглы тә'сир едирләр, алынмыш гатышыгдан (1R,5S) 6,6-диметил 4(R) [(S) - сиано - 3 -феноксифенил) метокси] 3-оксабисикло [3,1,0]-гексан-2-ону ајырыб, паратолуолсулфотуршунун иштиракы илә гајнадараг һидролиз едирләр.

(71)(73) Руссель-Юклаф (Франция)
(72) Жак Мартель, Жан Тасье, Андре Теш и Жан-Пьер Демут

(54) Способ получения (S)L - циано-3-феноксибензилового спирта

(57) Способ получения (S)L-циано-3-феноксибензилового спирта формулы отличающийся тем, что (R, S) L-циано - 3 - феноксибензиловый спирт подвергают взаимодействию с лактоном цис -2,2 - диеметил - 3S - (диоксиметил) циклопропан - 1R - карбоновой кислоты при температуре 60-80°C в вакууме в присутствии пара-толуолсульфокислоты с последующим выделением хроматографией из полученной при этом смеси изомеров (1R,5S) 6,6-диметил-4 (R) [(S)-циано (3^1-феноксифенил) метокси] 3-оксабицикло [3,1,0] гексан - 2 - она, который подвергают гидролизу при кипячении в присутствии паратолуолсульфокислоты.

(51) C 07 C 121/75
C 07 C 120/00
(11) P 970014
(22) 27.03.97
(71)(73) Russel-Yuklaf (Франса)
(72) Жан Мартел, Жан Тосје, Андре Теш, Жан-Пјер Демут

(54) (S)-L алфа - сиано - 3 - феноксибензил спиртинин вә 1R, сис - 2,2 - диметил - 3 - (2,2-дибромвинил) - сиклопропан - 1 -карбон туршусунун мүрәккәб ефиринин алынмасы үсулу

(57) Ихтира инсектисид активлијә малик (S) алфа-сиано-3-феноксибензил спиртинин мүрәккәб ефиринин алынмасы үсулуна аиддир. Ихтиранын мәгсәди - сон мәһсулун чыхымынын артырылмасыдыр. Гаршыја гојулмуш мәгсәдә алфа-сиано-3-феноксибензил

спиртинин моноароматик карбоһидрокен мүһитиндә 1R, сис-2,2-диметил-3(2,2-дибромвинил)-сиклопропан-1-карбон туршусу анһидриди илә етерификасиjасы jолу илә наил олунур. Белә ки, алфа-сиано-3-феноксибензил спирти кими онун (S) изомерини истифадә едирләр вә просеси - 10-дан 20°С-jә кими температурда апарырлар.

(71)(73) Руссель-Юклаф (Франция)
(72) Жак Мартель, Жан Тасье, Андре Тэш и Жан-Пьер Демут

(54) **Способ получения сложного эфира (S)-L- альфа-циано-3-феноксибензилового спирта и 1R, цис-2,2-диметил-3-(2,2-дибромвинил) - цикло-пропан-1-карбоновой кислоты**

(57) Способ получения сложного эфира (S)-L-альфа-циано-3-феноксибензилового спирта и 1R, цис-2,2-диметил -3- (2,2-дибромвинил)-циклопропан-1-карбоновой кислоты путем этерификации L-циано-3-феноксибензилового спирта хлорангидридом 1R, цис-2,2-диметил - 3- (2,2-дибромвинил)-циклопропан - 1 - карбоновой кислоты в среде моноароматического углеводорода, отличвющийся тем, что, с целью увеличения выхода целевого продукта, в качестве L-циано-3-феноксибензилового спирта используют его (S)-изомер и процесс ведут при температуре от -10 до +20°С.

(51) C 07 D 50 1/04
C 07 D 50 1/34
A 61 K 31/545

(11) P 970011
(22) 26.03.97
(71)(73) Russel-Yuklaf (Франса)
(72) Гастон Амиар, Дитер Борман, Валтер Дjуркхеjмер, Жан Жолли

(54) **3-асетоксиметил-7-2-(2-амино-4-тиазолил) - 2 - метокси-имино-асетамидо-тсеф - 3 - ем - 4 - карбонтуршусунун натриум дузунун, син-изомерин һидратлашдырылмыш кристал шәклиндә алынмасы үсулу**

(57) Ихтира тсефалоспорин сырасындан олан антибиотикләрин алынмасы үсулуна, хүсусән дә 3-асетоксиметил-7-2 [2-(2-амино - 4 -тиазолил) - 2 - метоксиимино-асетамидо]-тсеф-3-ем - 4 - карбон туршусунун натриум дузунун 1 дүстурлу син изомерин jени һидратлашдырылмыш кристал шәклиндә алынмасы үсулуна аиддир. Ихтиранын мәгсәди jени тсефалоспорин антибиотикинин jүксәк стабиллиjә вә зәиф нәм-көтүрмәjә малик олан jени кристал шәклиндә алынмасыдыр. Көстәрилән мәгсәдә елә наил олунур ки, 3-асетоксиметил -7-[2-(2-амино-4-тиазолил) - 2 - метоксииминоасетамидо] - тсеф-3-ем-4-карбон туршусунун, натриум дузунун, 1 дүстурлу синизомерин, һидратлашдырылмыш кристал шәклиндә (форма Д) алынмасы үсулунда, 3-асетоксиметил-7-[2-(2-амино-4-тиазолил) - 2 - метоксииминоасетамидо] - тсеф - 3-ем -4-карбон туршусуну, синизомери вә jахуд онун һидратыны, етанол солватыны, гарышга туршусунун солватыны, jахуд һидратла етанол jахуд, гарышга туршусунун солватынын гатышығыны метанолда үзви туршу-

нун натриум дузу илә гаршылыглы тәсирә мә'руз едирләр.Метанол солват шәклиндә бир дүстурлу кристаллашмыш натриум дузуну ајырырлар. Лазым кәлдикдә метанол сулфаты тәркибиндә метанол олмајан мәһсула чевирирләр, сонрадан исә алынмыш мәһсулу, јахуд онун метанол солватыны һидратлашдырырлар.

(71)(73) Руссель-Юклаф (Франция)
(72) Гастон Амиар, Дитер Борман, Вальтер Дюркхеймер и Жан Жолли

(54) Способ получения гидратированной кристаллической формы натриевой соли 3-ацетоксиметил - 7-[2-(2-амино-4-тиазолил) - 2 - метоксииминоацетамидо] цеф-3-ем-4-карбоновой кислоты, син-изомера

(57) Способ получения гидратированной кристаллической формы натриевой соли 3-ацетоксиметил - 7- [2-(2-амино-4-тиазо-лил) -2- метоксииминоацетамидо]-цеф -3-ем -4- карбоновой кислоты, син-изомера, формулы 1 отличающийся тем, что, с целью получения цефало-споринового антибиотика в новой кристаллической форме, имеющей повышенную стабильность и слабую гидрофильность, 3-ацетоксиметил -7- [2-(2-амино-4-тиазолил) -2-метоксииминоацетамидо] - цеф - 3 - ем - 4 - карбоновую кислоту, синизомер, или ее гидрат, этанольный сольват, муравьинокислый сольват или смесь гидрата и этанольного или муравьинокислого сольвата подвергают взаимодействию в среде метанола с натриевой солью органической кислоты, выбранной из группы, состоящей из ацетата натрия, этилгексаната натрия и диэтилацетата натрия, образующийся кристаллический метанольный сольват натриевой соли формулы 1 отделяют и в случае необходимости переводят в кристалическую натриевую соль, не содержащую метанола, и гидратируют или кристаллическую натриевую соль, не содержащую метанола, или непосредственно кристаллический метанольный сольват натриевой соли.

(51) C 07 D 401/04
(11) P 970023
(22) 14.04.97
(71)(73) Американ Сианамид Компани (АБШ)
(72) Маринус Лосс

(54) 2 - (2 - имидазолин-2-ил) пиридин вә ја хинолинләрин алынмасы үсулу

(57) Ихтира әвәз едилмиш пиридин вә ја хинолинләрә, әсасән I CX=CY-CZ=N-CK=CA үмуми формуллу 2-(2-имидазолин-2-ил)-пиридин вә ја хинолинә аиддир, бурада K - C = N-CR_{1+} R_2-C (O)-$N_n$$HR_1$ашағы алкил; R_2-ашағы алкил вә ја тсиклопропил вә ја R_1+R_2 тсиклоһексил вә ја метил сиклоһексил; A-C(O)OR_3; R=H; a/ алкил метоксиллә, һалокенлә, бензилоксигрупла, фуриллә, фениллә, метоксифениллә, CN, триметил, аммониумла, карбоксил вә ја ашағы алкоксикарбониллә әвәз олунмамыш вә ја әвәзолунмуш C_1-C_{12}-алкил; б/ашағы алкилдә, һалокен вә метоксикарбониллә

әвәз олунмамыш вә ја әвәз олунмуш C_3-C_{12}-алкенил; в/циклоһексил, ашағы алкиллә вә ја ашағы алкоксиллә әвәз олунмамыш вә ја әвәз олунмуш C_3-C_5-алкинил; X -H, CH_3, һалокен; Y вә C бир-бириндән асылы олмадан H, ашағы алкил, һалокен, ашағы алкоксил, феноксил; диметиламин, CN, алкилсулфонил, ашағы алкиллә, ашағы алкоксил вә ја трифторметиллә әвәз олунмамыш вә ја әвәз олунмуш фенил, вә ја Y+Z- мүштәрәк һалга: -(CH_2)n-, бурада n=3 вә 4; вә ја груп -CH=CM-CQ=CH-, бурада M-ашағы алкил вә ја ди (ашағы) алкиламин; Q-һалокен. Бу бирләшмәләрдән кәнд тәсәррүфатында пестисид кими истифадә едилә биләр, мәгсәд ашағы токсиклијә малик јени пестисидләрин јарадылмасыдыр. I формулунун бирләшмәләри II формулунун бирләшмәләриндән алыныр. Бурада R_1, R_2, X, Y, Z -јухарыда көстәрилмишдир. Бунлар еквимолјар мигдарда R_3OH спирти вә R_3OM гәләви металынын алкилаты илә е"мал едилир, бурада R_3 -јухарыда көстәрилмишдир, M-инерт газ чәрәјанында 0-20°C-дә апротон һәлледичи мүһитиндә гәләви металдыр. Зәрури һалларда реаксија гарышығыны pH-6,5-7,5-ә гәдәр минерал туршу илә е"мал едирләр. Јени бирләшмәләрин сынағы көстәрир ки, онлар һәм чүчәрмәдән әввәл, һәм дә сонра мә"лум 2,6-диметокси-4-метилникотинанитрилин там гејри фәаллығынын әксинә олараг алаглара мүнасибәтдә һербисид фәаллығы көстәрирләр. Бундан әлавә, онлар памбыг колларына дефолиант тә'сир көстәрирләр.

(71)(73) Американ Цианамид Компани (США)
(72) Маринус Лосс

(54) Способ получения 2-(2-имидазолин-2-ил)пиридинов или хинолинов

(57) Изобретение касается замещенных пиридинов или хинолинов, в частности 2-(2-имидазолин - 2 - ил)-пиридинов или хинолинов общей формулы I CX=CY-CZ=N-CK=CA, где K-C=N- CR_1 R_2-C(O)-NH; R_1-низший алкил; R_2-низший алкил или циклопропил или R_1+R_2 циклогексил или метилциклогексил; A-C(O)OR_3; R_3=H; а/C_1-C_{12}-алкил, или замещенный метоксилом, галогеном, бензилоксигруппой, фурилом, фенилом, метоксифенилом, CN, триметиламмонием, карбоксилом или низшим алкоксикарбонилом; б/C_3-C_{12}- алкенил, или замещенный низшим алкилом, металогеном или этоксикарбонилом; в/циклогексил, C_3-C_5-алкинил, незаме-щенный или замещенный низшим алкилом или низшим алкоксилом; X-H, CH_3, галоген; Y и C независимо друг от друга H, низший алкил, галоген, низший алкоксил, феноксил; диметиламин, CN, алкил-сульфонил, фенил, незамещенный или замещенный низшим алкилом, низшим алкоксилом или трифторметилом, или Y+Z- совместно кольцо: -(CH_2)n-, при n=3 или 4; или группа: -CH=CM-CQ=CH-, при M-низшим алкил и ди(низшим) алкиламин; Q-галоген. Эти соединения как пестициды могут быть использованы в сельском хозяйстве. Цель создание новых пестицидов с низкой токсичностью. Получение соедине-

ний формулы II где R_1, R_2, X, Y, Z указаны выше, которые обрабатывают эквимолярным количеством спирта R_3OH и алкилатом щелочного металла R_3OM, R_3 указано выше, М-щелочной металл, в среде апротонного растворителя при 0-20^0 С в токе инертного газа. При необ-ходимости реакционную смесь обрабатывают минеральной кислотой до pH 6,5-7,5. Испытания новых соединений показывают, что они проявляют гербицидную активность в отношении сорняков в противоположность полной неактивности известного 2,6-диметокси - 4 - метилникотинонитрила как до, так и после всходов. Кроме того, они оказывают дефолиантное воздействие на хлопчатник.

(51) C 10 G 33/04
(11) P 970022
(22) 14.04.97
(71)(73) "Алкан" елми-техноложи мәһдуд мә'сулиіјәтли чәмиіјәти
(72) Һәсәнов Ајдын Иншаалла оғлу

(54) Нефтин деемулсасиіјалашдырылмасы үсулу

(57) Ихтира нефт е'малы сәнајесинә, әсасән нефтин е'мал үчүн һазырланмасына аиддир вә емулгаторларын иштиракы илә нефтин термокимјәви сусузлашдырылмасы вә дузсузлашдырылмасы үсулларында истифадә олуна биләр. Ихтиранын мәгсәди аз енержи вә вахт сәрф олунан еффектив деемулсија үсулунун јарадылмасыдыр. Үсула нефтин тәркибиндә пропилен гликолун әсасында етилен оксид вә пропилен оксидин блок сополимери олан деемулгаторла ишләнмәси, гарышдырылмасы, гыздырылмасы, сонракы тәбәгәләшмәси вә сујун ајрылмасы мәрһәләләри дахилдир, бу заман, деемулгатор кими олигамер вә блоксополимерин 0,5:(2-3) нисбәтиндә көтүрүлмүш су-спирт мәһлулунун гарышығы истифадә олунур, олигомер кими молекул күтләси 300-600 олан 4-8 мол. пропилен оксидлә пропилен гликолун оксипропилләшмә мәһсулу истифадә олунур, блоксополимер кими исә формулу:

$$HO\text{-}[\text{-}CH_2\text{-}\underset{\displaystyle CH_3}{\underset{|}{CH}}\text{-}O\text{-}]m[\text{-}CH_2\text{-}CH_2\text{-}O\text{-}]n$$

бурада m=39-103, n=16-60 мол. 3500-7500 олан пропилен оксид олигомеринин оксиетилләшмә мәһсулундан чәкиси компонентләрин %-лә күтләси олигомерин вә блоксополимерин гарышығы 45-55, су-спирт һәлледичиси - галаны истифадә олунур.

(71)(73) Научно-техническое малое предприятие "Алкан"
(72) Гасанов Айдын Иншаалла оглы

(54) Способ деэмульсации нефти

(57) Изобретение относится к нефтеперерабатывающей промышленности, а именно к подготовке нефти и может быть использована в способах термохимического обезвоживания и обесоливания нефти с применением деэмульгатора. Задача заключается в создании эффективного способа деэмульсации со сниженным расходом энергии и времени его осуществления. Способ включает обработку нефтей деэмульгатором, содер-

жащим блоксополимер окиси этилена и окиси пропилена на основе пропиленгликола, перемешивание, нагрев, последующий отстой смеси и отделение воды, причем в качестве деэмульгатора используют смесь олигомера и блоксополимера взятые в соотношении 0,5:(2-3) в водно-спиртовом растворе, где олигомером является продукт оксипропилирования пропиленгликоля 4-8 молями окиси пропилена, имеющий молекулярный вес 300-600, а блоксополимером является продукт оксиэтилирования олигомера окиси пропилена формулы:

$$HO\text{-}[\text{-}CH_2\text{-}\underset{\displaystyle CH_3}{\underset{|}{CH}}\text{-}O\text{-}]m[\text{-}CH_2\text{-}CH_2\text{-}O\text{-}]n$$

где m=39÷103, n=16-60 с молекулярным весом 3500-7500, при содержании компонентов, % вес. смесь олигомера и блок сополимера 45-55, водноспиртовый растворитель - остальное.

(51) C 25 C 3/20
(11) P 970006
(22) 25.03.97
(71)(73) Алүминиум Пешине (Франса)
(72) Бенуа Сјулмонт, Ален Патернога

(54) Килторпағын електролизи јолу илә алүминиум алынмасы үчүн електролит ванналарына әлавә бәрк електролитин верилмәсинин тәнзимләнмәси үсулу

(57) Ихтира електролитик үсулла алүминиум алынмасыны автоматлашыран васитәләрә аидир. Бу гурулуш, килторпағын електролизи јолу илә алүминиум алынмасында електролит ванналарына әлавә бәрк електролитин верилмәсини тәнзимләмәк үчүн нәзәрдә тутулуб. Ихтиранын мәгсәди-јүкләнмә режиминин вә ваннада әринтинин сәвијјәсинин стабиллөшдирилмәсидир. Гурғу-анод вә дојдуручу механизмин стокунун јердәјишмәсинин контролу, метал тәбәгәсинин вә НМ+НВ електролитинин һүндүрлүјү дајазлашдырылмыш електролити вә микропросессор блоку шәклиндә олан идарәедичи гурғуну јүкләмәк үчүн дозаторлу гидаландырычыдан ибарәтир. Јүкләнмәнин идарә олунмасы микропросессорла металын сәвијјәсинин верилмиш гијмәтдән фәргләнмәсинә ујғун олараг јеринә јетирилир. Електролитин сәвијјәсинин һесабланмасы, анод вә гидаландырычы механизмин стокунун јердәјишмәләринә нәзарәтин нәтичәсинә, НМ+НВ сәвијјәсинә, һәм дә һесабат апарылан електролизерин конструктив гијмәтләринә мүвафиг сабит кәмијјәтләрдән истифадә етмәклә метал сәвијјәсинин галынлығынын һесабланмасына ујғун олараг јеринә јетирилир.

(71)(73) Алюминиюм Пешинэ (Франция)
(72) Бенуа Сюльмонт, Ален Патернога

(54) Устройство регулиро-вания подачи добавочного твердого электролита в электролитическую ванну для получения алюминия путем электролиза глинозема

(57) Изобретение относится к средствам автоматизации электролитического способа полу-

чения алюминия и предназначено для регулирования подачи добавочного твердого электролита в электролитическую ванну для получения алюминия путем электролиза глинозема. Цель изобретения - стабилизация режима загрузки и уровня расплава в ванне. Устройство состоит из датчиков контроля перемещения анода и шток питающего механизма, датчиков высоты слоя металла и электролита НМ+НВ, питателя с дозатором для загрузки измельченного электролита и управляющего устройства в виде микропроцессорного блока. Управление загрузкой осуществляется микропроцессором по величине отклонения уровня металла от заданного значения. Вычисление уровня электролита осуществляется по результатам контроля пере-мещения анода и штока механизма питания, высоты уровня и НМ+НВ, а также вычисления толщины уровня металла с использованием констант, соответствующих конст-руктивным значениям электро-лизера, относительно которых выполняются вычисления.

Болмә D. Тохума маллар, кағыз

Раздел D. Текстиль, бумага

(51) D 01 B 1/06
(11) 960080
(22) 19.12.96
(32) 25.04.90
(71) (73) Коттон Инкорпорејтед (АБШ)
(72) Ламберт Х.Вилкес, Кеннет Е.Ваткинс, Уилјам Ф.Лалор, Мартин Мехнер

(54) Хаммал-памбыгдан лифли фраксијанын ајрылмасы үчүн гурғу (онун вариантлары) вә хаммал-памбығын е'мал едилмәси үсулу (онун вариантлары)

(57) Хаммал-памбыгдан лифли фраксијанын ајрылмасы үчүн гурғу паралел јерләшән вә сәрбәст фырланмаг имканы олан шәбәкә (шәбәкә әмәлә кәтирән) јастыглар јығымындан ибарәтдир. Бу јастыглар јығымы хаммал памбығы гә'бул едән биринчи үзә малик олан гапалы контур үзрә фырлана биләр. Һеч олмазса бир дәнә сыхычы јастығын харичи переферија сәтһи елә јерләшдирилмәлидир ки, онун гапалы контурун икинчи үзүндән шәбәкә јастыглара тохунмасы илә онлара олан тәзјиг күчләндирилсин. Һәмчинин, хаммал-памбыг гапалы контурун биринчи үзүнә вериләнә гәдәр онун ајры-ајры лифләрә ајрылмасы үчүн чиһаз да нәзәрдән кечирилир. Бундан башга, һеч олмаса бир сыхычы јастыға онун шәбәкәли јастыглара сыхылмасы јолу илә әлавә олунан күчү дәјишмәк үчүн гурғу бәркидилә биләр.

(71) (73) Коттон Инкорпорейтед (США)
(72) Ламберт Х.Вилкес, Кеннет Е.Ваткинс, Уильям Ф.Лалор, Мартин Мехнер

(54) Устройство для отделения волокнистой фракции от хлопка-сырца (его вари-анты)

и способ переработки хлопка-сырца (его вари-анты)

(57) Устройство для отделения волокнистой фракции от хлопка-сырца содержит множество установленных с возможностью свободного вращения решеточных (образующих решетку) валиков, расположенных параллельно. Это множество валиков может быть приведено во вращение по замкнутому контуру, имеющему первую первую сторону для приема хлопка-сырца. Наружная периферийная поверхность по крайней мере одного зажимного валика расположена с обеспечением ее соприкосно-вения с решеточными валиками с второй стороны замкнутого контура для приложения тем самым некоторого усилия к решеточным валикам. Предусмотрен также аппарат для разделения хлопка-сырца на отдельные волокна до подачи его на первую сторону замкнутого контура. Кроме того, по крайней мере одному зажимному валику может быть прикреплено устройство для изменения усилия, прилагаемого посредством зажимного валика к решеточным валикам.

(51) D 01 B 17/00
(11) P 970021
(22) 14.04.97
(71)(73) "Алкан" елми-техноложи мәһдуд мәс'улијјәтли мүәссисә
(72) Һәсәнов Ајдын Иншаалла оғлу, Рүстәмов Муса Исмајыл оғлу, Әлијев Әлиаға Мәммәд оғлу, Әһмәдов Шамхәлил Мустафа оғлу, Мухтаров Зијадхан Әли оғлу

(54) Нефтин сусузлашдырмасы үсулу

(57) Нефтин сусузлашдырылмасы үсулу нефтчыхарма сәнајесинә, хүсусән нефтин е'мал үчүн һазырланмасына аиддир. Бу үсул емулсијалы нефтләрин истилик-кимјәви јол илә сусузлашдырылмасы вә дузсузлашдырылмасы просесләриндә истифадә едилә биләр. Ихтирадан мәгсәд техноложи ахынларын енержисиндән вә деемулгаторлардан сәмәрәли истифадә етмәк, һәм дә истифадә едилән деемулгаторларын чешидини кенишләндирмәкдир. Бу үсулда нефтин чөкүндүрмәдән дахил олан вә тумпературу әтраф мүһитин температурундан јүксәк олан балласт суја габагчадан әлавә едилмиш деемулгаторла гарышдырылмасы нәзәрдә тутулур. Деемулгатор кими пропилен вә етилен оксидләшдирилмиш груплары олан сополимер блоку ишләдилир. Алынан гарышыг Рејнолдс әдәди Re = 15000-20000 олан режимдә гарышдырылыр, гыздырылыр вә Re = 8000-10000 турбулентликдә чөкдүрүлмә үчүн көндәрилир. Бу заман балласт сујун нефтә көрә мигдары 10-20% тәшкил едир.

(71)(73) Научно-техническое малое предприятие "Алкан"
(72) Гасанов Айдын Иншаалла оглы, Рустамов Муса Исмаил оглы, Алиев Алиага Мамед оглы, Ахмедов Шамхалил Мустафа оглы, Мухтаров Зиядхан Али оглы

(54) Способ обезвоживания нефти

(57) Способ обезвоживания нефти относится к нефтедобывающей промышленности, а именно к подготовке нефти, и может быть использован в процессах теплохимического обезжирования и обессоливания эмульсионных нефтей. Задача изобретения заключается в рациональном использовании энергии технологических потоков и деэмульгатора, расширении ассортимента используемых деэмульгаторов, повышении эффективности способа. Способ включает в себя смешение нефти с деэмульгатором, предварительно введенным в балластную воду, поступающую с отстоя и имеющую температуру выше окружающей среды. В качестве деэмульгатора используют блок сополимер окисей пропилена и этилена с М.в.3500-4500 и содержанием оксиэтилированных групп 22-35%. Полученную смесь перемешивают в режиме Re=15000-20000, прогревают и с турбулентностью Re=8000-10000 подают на отстой. При этом количестве балластной воды составляет 10-20% от количества нефти.

Болмә Е. Тикинти, мә'дән-чилик

Раздел Е. Строительство, горное дело

(51) E 02 B 17/00
(11) P 970015
(22) 11.04.97
(71)(73) ДәнизНефтГазЛајиһә
(72) Сәфәров Ариф Мәммәд оғлу, Лејбензон Сима Рәһилјевич

(54) Понтонун дајаг блоку илә бирләшдирилмәси гурғусу

(57) Гурғу понтон вә дајаг блоку үзәриндә уч-уча чалама елементләрини дахил едәрәк, онунла фәргләнир ки, конструксијанын садәләшдирилмәси вә дәниздә демонтаж шәраитинин јахшылашдырылмасы мәгсәди илә, уч-уча чалама елементләри бир-биринә бирләшмиш вә һәр бири ики гаршылыглы перпендикулјар пазлардан һазырланмыш паз механизмләри илә тәсбит (фиксасија) едилир.

(71)(73) Гипроморнефтегаз
(72) Сафаров Ариф Мамед оглы, Лейбензон Сима Рахилевич

(54) Устройство для соединения понтона с опорным блоком

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, включающее стыковочные элементы, закрепленные на понтоне и опорном блоке, отличающееся тем, что, с целью упрощения конструкции и улучшения условий демонтажа в море, собой и зафиксированы клиновыми механизмами, каждый из который выполнен из двух взаимно перпендикулярных клиньев.

(51) E 02 B 17/00
(11) P 970017
(22) 11.04.97
(71)(73) ДәнизНефтГазЛајиһә
(72) Сәфәров Ариф Мәммәд оғлу, Лејбензон Сима Раһилјевич

(54) Үзән платформанын истеһсал јериндә сахланылмасы гајдасы

(57) Ихтира һидротехники гурғулара аиддир. Ихтиранын мәгсәди платформаны дајаз суда гуращдыраркән үфүги истигамәтдә јердәјишмәнин азалдылмасы һесабына үсулун сәмәрәлилијинин артырылмасындан ибарәтдир. Иш режиминдә фасиләсиз оларaг јүкүн дајаг колонуна дүшән тә'сиринин гијмәти вә истигамәти өлчүлүр. Дајаг колонуна дүшән јүкүн јол верилән һәдди ашмасы заманы үзән платформаја гијмәтинә вә истигамәтинә көрә дајаг колонуна дүшән изафи јүкү компенсә едичи әвәз гүввә јарадан дарты һәрәкәтверичиләри ишә салыныр. Дарты һәрәкәтверичиләринин гијмәтини вә истигамәтини тәнзимләјән һалл едичи гурғуја чыхыш сигналы дахил олан диференсиалла бирләшдирилмиш кардан асмасынын охларынын һәр биринә тензоөтүрүчүләрин гошулмасы дајаз су һөвзәсиндә ишин е'тибарлылығынын артырыл-масына имкан верир.

(71)(73) Гипроморнефтегаз
(72) Сафаров Ариф Мамед оглы, Лейбензон Сима Рахилевич

(54) Способ удержания плавучей платформы точке производства работ

(57)Изобретение относится к гидротехническому строительству. Цель изобретения - повышение эффективности способа за счет снижения величины перемещений платформы в горизонтальном направлении при установке ее на мельководье. В рабочем режиме непрерывно замеряют величину и направление воздействия на опорную колонну внешней нагрузки. При превышении этой нагрузки допустимого предела, воспри-нимаемого опорной колонной, включают тяговые движители, создающие усилие, прило-женное к плавучей платформе, по величине и направлению компенсирующее перегрузку опорной колонны. Включение в каждую ось карданного подвеса тензодатчиков, соединенных дифференциалом, выходной сигнал которого поступает в решающее устройство, регулирующее величину и направление тяги движителей, позволяет повысить надежность работы на мелководной акватории.

(51) E 02 B 17/00, B 63 C 3/00
(11) P 970018
(22) 11.04.97
(71)(73) ДәнизНефтГазЛајиһә
(72) Сәфәров Ариф Мәммәд оғлу, Лејбензон Сима Раһилјевич

(54) Дәниз стасионар платформасынын дајаг блокунун суја ендирилмә үсулу

(57) Үсул, гурғу күтләсинин тикмә дајаглар үзәриндән ендирмә јолларында гурулмуш хизәкләр үстә дүшүрүлмәсини вә дөндәрмә чәрчиваләрини дахил едән дајаг блокунун үфги ендирмә јоллары үзрә јер дәјишмәсини, дајаг блокунун күтлә мәркәзинин дөндәрмә охунун архасына гәдәр сыхышдырылмасыны,

ки, дајаг блокунун, акваторија дәринлији мәһдуд олдугда, суја ендирилмәси һесабына стапелин истисмар имканларынын кенишләнди-рилмәси мәгсәди илә, дајаг блокунун дөндәрмә чәрчивә илә бирликдә мејл етмәси онун һерметик елементләри суја дахил олмадан әввәл хизәк тајы вә дөндәрмә чәрчивә арасында сүртүнмә бучағындан кичик олан бучаг алтында јеринә јетирилир, бундан сонра дајаг блоку итәләјичинин тә"сири илә суја ендирилир.

(71)(73) Гипроморнефтегаз
(72) Сафаров Ариф Мамед оглы, Лейбензон Сима Рахилевич

(54) Способ спуска на воду опорного блока морской стационарной платформы

(57) Способ спуска на воду опорного блока морской стационарной платформы, включающий перенос массы сооружения с построечных опор на полозья, установленные на спусковых путях, и перемещение опорного блока по горизонтальным спусковым путям, включающим поворотную раму, до совмещения центра масс опорного блока за вертикаль оси поворота, наклон поворотной рамы совместно с опорным блоком относительно этой оси, отличающийся тем, что, с целью расширения эксплуатационных возможностей стапеля за счет обеспечения спуска на воду опорного блока при ограниченной глубине акватории, наклон опорного блока совместно в поворотной рамой осуществляют до входа в воду части его герметичных элементов на угол, меньший угла трения между полозом и поворотной рамой, а затем опорный блок перемещают усилием толкателя в воду.

(51) E 02 B 17/02
(11) P 970016
(22) 11.04.97
(71)(73) ДәнизНефтГазЛајиһә
(72) Сәфәров Ариф Мәммәд оғлу, Лејбензон Сима Раһилјевич

(54) Дајаг блокунун чүт нәглијјат понтонуна гојулмасы үсулу вә онун һәјата кечирилмәси үчүн гурғу

(57) Үсул, ашағы вә баш киршәләрдә дајаг блокуну ендирмә јоллары илә гуращдырмајығма мејданчасы кордону архасына јан алмыш чүт нәглијјат понтонуна онларын балластсызлашдырылмасындан сонра бирликдә гошулмасынындан ибарәт олмагла, онунла фәргләнир ки, ашағы вә баш киршәләрдә дајаг блоку ашағы понтона гојулур, бу вахт ашағы понтон балластсызлашдырылараг дајаг блокунун ашағы учу галдырылыр, ашағы киршәләр көтүрүлүр, ашағы понтонда вә баш киршәдә кордона чатана гәдәр дајаг блоку һәрәкәт етдирилир, баш понтон дајаг блокунун јухары учуна чатдырылыр вә баш понтон балластсызлашдырылыр. Гурғу, ендирмә јоллары, ашағы вә баш киршәләри вә понтонлары олан дајаг блокунун чүт нәглијјат понтонларына гојулмасыны өзүнә дахил едәрәк, онунла фәргләнир ки, баш киршәләрдән һәр бири силиндрик мүстәви үзрә мүтәһәррик бағланмыш ики һиссәдән ибарәтдир.

(71)(73) Гипроморнефтегаз
(72) Сафаров Ариф Мамед оглы, Лейбензон Сима Рахилевич

(54) Способ надвижки опорного блока на парные транспортные понтоны и устройство для его осуществления

(57) Способ надвижка опорного блока на парные транспортные понтоны, при котором опорный блок на нижней и головной салазках перемещают по спусковым путям за кордон монтажносборочной площадки на пришвартованные транспортные понтоны с последующей их дебалластировкой, отличающийся тем, что, с целью упрощения производства работ и повышения надежности, опорный блок на нижних и головных салазках надвигают на нижний понтон, при этом дебалластировкой нижнего понтона приподнимают нижний конец опорного блока, убирают нижние салазки, перемещают опорный блок на нижнем понтоне и головных салазках до их подхода к кордону, подводят головной понтон к верхнему концу опорного блока и дебалластируют головной понтон. Устройство для надвижки опорного блока на парные транспортные понтоны, содержащее спусковые пути, нижние и головные салазки и понтоны, отличвющиеся тем, что каждая из головных салазок выполнена из двух частей, подвижно сопряженных по цилиндрической поверхности.

(51) E 02 B 17/02
(11) P 970019
(22) 11.04.97
(71)(73) ДənизНефтГазЛајиһə
(72) Сəфəров Ариф Мəммəд оғлу

(54) Үзəн платформанын дајаг колонунун акваторија сүхуруна батырылма вə сүхурдан чыхарылма үсулу вə бунун һəјата кечирилмəси үчүн гурғу

(57) Истифадə едилмəси: дəниз дибинə дирсəклəнəн дəниз нефт мə'дəнлəри гурғуларында, хүсусəн ирəличəдəн гујуларын газылмасы үчүн тə'јин едилмиш өзүнүгалдыран вə батар үзəн платформаларда, нефт вə газ јатагларынын ишлəнмəсиндə. Ихтиранын маһијјəти: үзəн платформанын галдырылмасы үсулу, платформа сүхур үстə гојулдугда дајаг алты сүхура басылма күчүндəн артыг олан күч, ејни заманда дајағын сүхурдан галдырма вə јериндəн тəрпəнмəсинə күч тəтбиг едилəрəк апарылыр. Үсул, өз бөјүк отурачағы илə дајағын дибинə бəркидилəн вə ишчи акентинин камеранын дахили бошлуғуна верилмəси үчүн əлагə каналына малик гатланан еластик камера илə (мəсəлəн, кəсик конус шəклиндə) тəчһиз олунан гурғу васитəсилə һəјата кечирилир. Бу, сүхурун нөвүндəн асылы олмајараг, дајағын е'тибарлы галдырылмасыны, мəсрəфлəрин кичик олунмасыны вə еколожи тəһлүкəсизлији тə'мин едир.

(71)(73) Гипроморнефтегаз
(72) Сафаров Ариф Мамед оглы

(54) Способ погружения в грунти извлечения из грунта дна акватории опорной колонны плавучей платформы и устройство для его осуществления

(57) Использование: в морских нефтепромысловых сооружениях на морское дно, в частности в самоподъемных и погружных плавучих платформах, предназначенных для бурения скважин, разработки месторождений нефти и газа. Сущность изобретения: способ подъема плавучей платформы из грунта ведут передачей на грунт под опорой усилия, превосходящего усилия задавливания (погружения) опоры при постановке платформы на грунт, с одновременным приложением усилия подъема и страгиванием опоры из грунта. Способ осуществляют с помощью устройства, снабженного гибкой складывающейся камерой (например, в форме усеченного конуса), прикрепленной к днищу опоры своим большим основанием и имеющей с ней каналы 3 связи для подачи рабочего агенства во внутреннюю полость камеры. Это обеспечивает надежный подъем опоры независимо от типа грунта, малые затраты и экологическую безопасность.

(51) E 02 B 17/02
E 02 D 25/00
(11) P 970020
(22) 11.04.97
(71)(73) ДәнизНефтГазЛајиһә
(72) Сәфәров Ариф Мәммәд оғлу, Лејбензон Сима Раһилјевич

(54) Дәниз платформасынын дајаг блокунун нәгли вә гурашдырылмасы үсулу

(57) Үсул, дајаг блокунун баш вә ашағы понтонлара гурашды-рылмасы, онун тикинти јеринә кәтирилмәси, дајаг блокуну дәниз дибинә гојмамышдан габаг ашағы понтонун чыхарылмасыны нәзәрдә тутараг, онунла фәргләнир ки, дајаг блокунун гојулмасы онун ашағы һиссәсинин әввалчә маили мүстәви илә һәрәкәт етдирилмәси, сонрадан онун јухары һиссәсинин баш понтонла бирликдә дөндәрилмәси илә һәјата кечирилир.

(71)(73) Гипроморнефтегаз
(72) Сафаров Ариф Мамед оглы, Лейбензон Сима Рахилевич

(54) Способ транспортировки и установки опорных блоков морской платформы

(57) Изобретение относится к строительству морских стационарных платформ, применяемых для разведки и разработки нефтегазовых месторождений континентального шельфа, преимущественно предназначено для строительства глубоководных морских стационарных платформ моноблочного и двухблочного исполнения и может найти применение при строительстве гидротехнических сооружений для морских научно-исследовательных станций и других целей. Известен способ транспортировки и установки опорных блоков морской платформы, при котором

транспортируют морскую платформу на заданную отметку на плавучей опоре, устанавливают морскую платформу, заглубляя ее с плавучей опорой, затем производят удаление плавучей опоры от платформы.

(51) E 02 B 17/02,
G 01 D 5/2,
G 01 D 3/08
(11) P 970027
(22) 22.05.97
(71)(73) Дәнизнефтгазлаіиһә
(72) Чәфәров Ариф Мәммәд оғлу
Мелников Кеоркиј Вениаминович

(54) Өзүгалхан үзән өзүлүн дајаг дирәкләринин чыхма вә грунта басдырма гијмәтләринин, һәмчинин онун клизенсинин вә тә'јини үсулу онун јеринә јетирилмәси гурғусу

(57) Ихтира континентал шелфдә гујуларын газылмасы үчүн өзүгалхан үзән газма гурғуларына (ӨҮГГ) аиддир. Ихтиранын мәгсәди - ишләрин көрүлмәсинин дәгиглијинин, сәмәрилијинин вә е'тибарлылығынын артырылмасы, һәмчинин өзүлүн нөгтәјә гојулмасы параметрләри барәдә информасијанын кенишләндирилмәсидир. Өзүгалхан үзән өзүлүн дајаг дирәкләринин чыхма вә грунта басдырылма гијмәтләринин, һәмчинин онун клиренсинин, һансы ки, өзүндә өзүлдә тәрпәнмәјән нөгтәјә нисбәтән һәрәкәтдә олан дајаг дирәкләриндә јерләшдирилмиш маркерләрин јерләшдирилмәсини бирләшдирир, тә"јини үсулу вә онларын һесабланмасы, онунла фәргләнир ки, мәһсулдарлығын артырылмасы мәгсәдилә дајаг дирәкләринин үзән өзүлүн су сәтһи илә контакты позулан анадәк јерләрини дәјишдирирләр, ондан сонра, өзүлүн ашағы салынмасында икинчи заман аны гејд едилир, өзүлүн дибинин су сәтһинә тохунмасы баш верир вә үчүнчү заман аны гејд едилир, өзүлүн ишчи вәзијјәтдә дајандырылмасына мүвафиг вә көстәрилән анларда маркерләрин сајы көстәричи-ләринин фәргинә әсасән дајаг дирәкләринин ашағы һиссәсинин грунта батмасы, өзүлүн клиренсинин өлчүсү вә понтонун суја батмасы барәдә фикир сөјләнилир. Өзүгалхан үзән өзүлүн дајаг дирәкләринин чыхма вә басдырылмасынын, һәмчинин онун клиренсинин, һансы ки, өзүндә дајаг елементи вә маркер васитәсини бирләшдирир, тә'јин едилмә гурғусу, онунла фиргләнир ки, мәһсулдарлығы артырмаг мәгсәдилә, су илә контакт веричиси, өлчмә блоку вә информасијанын әкс едилмәси блоку илә тә'мин едилиб, бу һалда дајаг елементи мүвафиг дирәкдә гурашдырылмаг үчүн дишли рејка, маркер васитәси илә дишли рејка илә контактда електрик сигналы јаратмаг үчүн веричи шәклиндә јеринә јетирилиб. Бу һалда ахырынчынын чыхышы вә су контакты веричисинин чыхышы өлчмә блокунун киришилә әлагәндирилиб ки, онун да чыхышы информасијанын әкс етдирилмә блокунун киришинә гошулмушдур.

(71)(73) Гипроморнефтегаз
(72) Джафаров Ариф Мамед оглы
Мелников Георгий Вениаминович

(54) Способ определения величины вылета и заглубления в грунт опорных колонн самоподъемной плавучей платфор-

мы, а также ее клиренса и устройство для осуществления

(57) Способ определения величины вылета и заглубления в грунт опорных колонн самоподъемной плавучей платформы, а также ее клиренса, включающий регистрацию перемещения маркеров, расположенных на движущейся опорной колонне относительно неподвижной точке на корпусе платформы и их счет, отличающийся тем, что с целью повышения производительности опорные колонны перемещают до первого момента времени, при котором нарушается контакт плавучей платформы с водной поверхностью, после чего, при опускании платформы регистрируют второй момент времени, при котором происходит касание днищем платформы водной поверхности, и третий момент времени, соответствующий остановке платформы в рабочем положении, и по разности между показаниями числа маркеров в указанные моменты времени судят о заглублении низа опорных колонн в грунт, величине клиренса платформы и погружении понтона в воду. Устройство для определения вылета и заглубления опорных колонн самоподъемной плавучей платформы, а также ее клиренса, содержащее опорный элемент и маркерное средство, отличающееся тем, что с целью повышения производительности, оно снабжено датчиком контакта воды, измерительным блоком и блоком отображения информации, при этом, опорный элемент выполнен в виде зубчатой рейки для установки на соответствующей колонне, а маркерное средство - в виде датчика для выработки электрического сигнала при контакте с зубьями рейки, при этом, выход последнего и выход датчика контакта воды связаны с выходами измерительного блока, выход которого подключен к входу блока отображения информации.

(51) E 21 B 33/13 ✓
(11) P 970001
(22) 14.01.97
(71)(73) Азәрбајҹан Нефт Сәнајеси Елми-Тәдгигат Лајиһә Институту
(72) Әлијев Назим Шамил оғлу

(54) Ејни вахтда сүхурларын бәркидилмәси вә лај сулары ахынын тәҹриди үсулу

(57) Ихтира нефт сәнајесинә аидир, хүсуси илә дә лајын гујудиби әтрафынын бәркидилмәси үсулларына вә гујулара су ахынларынын тәҹридинә. Ихтиранын мәгсәди лаја долдуручу кими кварсла гум, гумдашыјычы маје вә бәркидичидән ибарәт бирләшмә вурмагла ејни вахтда сүхурларын бәркидилмә вә лај сулары ахынынын тәҹриди үсулунун сәмәрәлилијини артырмагдыр. Гумдашыјычы маје вә бәркидичи олараг стабилләшдиричи мәһлулдан истифадә едилир. Бу мәһлул 5-10 % мыло-нафтдан вә 90-95 % дизел гәләви туллантысындан ибарәтдир. Ихтирадан алынан техники нәтичә гујуја вурулан

бирләшмәнин өзлүлүјүнүн азалдылмасыдыр.

(71)(73) АзНИПИНефть
(72) Алиев Назим Шамиль оглы

(54) Способ оновременного крепления пород и изоляции пластовых вод

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, в частности к способам крепления пород призабойной зоны пласта и изоляции водопритоков в скважины. Задачей изобретения является повышение эффективности способа одновременного крепления пород и изоляции пластовых вод путем закачки в пласт в качестве наполнителя кварцевого песка, жидкости-песконосителя и связывающего продукта, причем в качестве жидкости-песконосителя и связы-вающего продукта раствор - стабилизатор. Этот раствор состоит из мылонафта 5-10% и дизельных щелочных остатков 90-95%. Технический результат при осуществлении изобретения заключается в понижении вязкости закачиваемого в скважину состава.

(51) E 21 B 33/138
(11) P 970002
(22) 22.01.97
(71)(73) Азәрбајчан Нефт Сәнаједи Елми-Тәдгигат Лајиһә Институту
(72) Бағыров Микајыл Казым оғлу, Казымов Шүкүрәли Паша оғлу, Ширинов Ширин Һәсән оғлу, Рәһимов Чавид Әбдүлләтиф оғлу, Шыхыјев Мәдәт Нуһ оғлу

(54) Суланмыш лајларын тәчрид олунма үсулу

(57) Ихтира нефт сәнајесинә, хүсусән дә нефт вә газ јатагларында суланмыш лајларын тәчриди үсулларына аидир. Ихтиранын мәгсәди көпүклү маје системи алмагла вә тәчридедичи маддәни гарыш-дырмаға имкан јаратмагла суланмыш лајларын тәчриди просесинин сәмәрәлилијини артырмагдыр. Бунун үчүн алкилләшмиш күкүрд туршусунун гујуја әввәлчә маддәләрин ашағыдакы нисбәтиндә дуз туршусу һәчм.% вурулур: алкилләшмиш күкүрд туршусу 86-90, дуз туршусу 10-14. Дуз туршусу лаја вурулдугда алкилләшмиш күкүрд туршусунун тәркибиндәки сәтһи-актив маддә (САМ) илә гарышдырылыр вә күчлү көпүклү маје системи јарадыр ки, бу да алкилләшмиш күкүрд туршусунун һәчмини артырыр вә гујудиби вә әтраф зоналарын суланмыш лајларыны әһатә етмәјә имкан верир. Алкилләшмиш күкүрд туршусу гујудиби вә гујуәтрафы лајда хлоркалсиумлу лај сулары илә гаршылашараг суда зәиф һәлл олан калсиум сулфат вә калсиум сулфанат (гипс) әмәлә кәтирир. Тәклиф олунан үсулун техники нәтичәси көпүкләнмә вә лајын әтраф зонасыны әһатә етмәси һесабына, сулашманын дәрәчәсиндән асылы олмајараг објектин тәчрид материалы илә там әһатә еилмә имканы јаратмасыдыр.

(71)(73) АзНИПИНефть
(72) Багиров Микаил Кязим оглы, Кязимов Шукюрали Паша оглы, Ширинов Ширин Гасан оглы, Рагимов Джавид Абдуллятиф оглы, Шыхиев Мадат Нух оглы

(54) Способ изоляции обводнившихся пластов

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, в частности, к способам изоляции обводненных пластов при разработке нефтяных и газовых месторождений. Задача изобретения - повышение эффективности процесса изоляции дренированных пластов за счет получения пенной системы и обеспечения условий для смешивания составляющих изоляционного материала. Поставленная задача достигается тем, что в способе изоляции обводнившихся пластов, вклю-чающем закачку алкилированной серной кислоты в пласт, предварительно закачивают соляную кислоту при следующем соотношении компонентов, об.%: алкилированная серная кислота 86-90; соляная кислота 10-14. Соляная кислота при закачке в пласт смешивается с поверхностноактивными веществами (ПАВ), имеющимися в составе алкилированной серной кислоты и образуется в сильную пенистую систему, которая увеличивает объем смеси алкилированной серной кислоты и способствует охвату всего дренированного пространства призабойной и удаленной зоны пласта. Алкилированная серная кислота в призабойной зоне и на удаленных участках пласта, встречаясь с хлоркальциевого типа пластовой водой, образует малорастворимые в воде сульфаты и сульфонаты кальция (гипс). Технический результат предлагаемого способа состоит в том, что за счет пенеобразования и охвачивания удаленных зон пласта достигается возмож-ность практически полного охвата изоляционным материалом обрабатываемого объекта вне зависимости от степени его дренированности.

(51) E 21 B 37/06, C 01 B 17/00
(11) P 970008
(22) 25.03.97
(71)(73) ELF AGUITAINE PRODUKTION (Франса)
(72) Патрис Кесне, Морис Каррез

(54) **Күкүрдүн һәлл едилмәси үчүн тәркиб вә онун һазырланмасы үсулу**

(57) Үсул күкүрдүн һәлл едилмәси үчүн маддә тәркибинин һазырланмасына аиддир. Тәркиб диметилполисулфиддән вә тәркибиндә амин, амид, меркантан вә меркалтид олан групдан сечилмиш әлавә маддәдән ибарәтдир. Јарадылмыш бу јени маддә тәркибинин үстүнлүјү ондан ибарәтдир ки, ону бир нечә дәфә истифадә етмәјә имкан верир, 1 кг диметилдисулфиддә 1-3 кг күкүрд һәлл етмәк мүмкүн олур.

(71)(73) ELF AGUITAINE PRODUKTION (Франция)
(72) Патрис Гесне, Морис Каррез

(54) Состав для растворения серы и способ его получения

(57) Изобретение относится к составам для растворения отложений

серы на внутренних стенках трубопроводов, транспортирующих сернистые соединения. Цель изобретения - обеспечение возможности многократного использования состава. Состав получают путем растворения в 1 кг диметилдисульфида 1-3 кг элементарной серы с последующим охлаждением смеси.

(51) E 21 B 43/22
(11) P 970003
(22) 22.01.97
(71)(73) Азәрбајҹан Нефт Сәнаје Елми-Тәдгигат Лајиһә Институту
(72) Ағаларов Фазил Фәррух оғлу, Ширинов Ширин Һәсән оғлу, Казымов Шүкүрәли Паша оғлу, Рәһимов Чавид Әбдүлләтиф оғлу, Шыхыјев Мәдәт Нуһ оғлу

(54) Нефт гујуларынын гујудиби әтрафына тәсир үсулу

(57) Ихтира нефт сәнајесинә, хүсусән дә нефт гујуларынын һасилатынын артырылмасы үсулларына аидир. Ихтиранын мәгсәди тәркибиндә асфалт гатран бирләшмәләри олан јүксәк өзлү нефтин структур-лашмасынын азалмасы һесабына нефт гујуларынын әтрафына тә'сири просесинин еффективлијини артырмагдыр. Бунун үчүн гујуја микроемулсија вурмагдан ибарәт олан гујудиби зонаја тә'сир үсулунда, микроемулсијаны нефт е'малынын јағ-гәләви туллантысы илә әвәз едирләр. Ихтиранын техники нәтичәси ондан ибарәтир ки, јағ-гәләви туллантысы лај нефти илә контактда структурлашмаја имкан вермир, еләчә дә нефтин структур-механики хүсусијјәтләрини зәифләдир вә бунунла да лајын нефт веримини артырмыш олур.

(71)(73) АзНИПИНефть
(72) Агаларов Фазиль Фаррух оглы, Ширинов Ширин Гасан оглы, Кязимов Шукюрали Паша оглы, Рагимов Джавид Абдуллятиф оглы, Шыхыев Мадат Нух оглы

(54) Способ воздействия на призабойную зону нефтяных скважин

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, к способам повышения производительности нефтяных скважин. Задачей изобретения является повышение эффективности процесса воздействия на призабойную зону нефтяных скважин за счет уменьшения структурообразования высоковязких нефтей, содержащих асфальтосмолистые вещества. Поставленная задача достигается тем, что, согласно способу воздействия на призабойную зону, заключающего в закачке в скважину микроэмульсии, ее заменяют смесью масляных щелочных отходов (МЩО) нефтепереработки. Технический результат состоит в том, что масляный щелочный отход (МЩО) при контакте с пластовой нефтью не дает возможности к структуро-образованию и при этом снижает структурно-механические свойства нефти, тем самым способствует увеличению нефтеотдачи пласта.

(51) E 21 B 41/00
(11) P 970025
(22) 22.04.97

(71)(73) Азәрбајҹан Нефт Сәнајеси Елми-Тәдгигат Лајиһә Институту
(72) Әлијев Назим Шамил оғлу

(54) **Боруларын јивләрини тәмизләмәк үчүн гурғу**

(57) Ихтира нефт вә газ сәнајесинә аиддир вә јивләрин тәмизләнмәси үзрә техникада истифадә олуна биләр, мәсәлән, насос-компрессор вә газыма боруларынын јығылмасында вә онларын сонрадан гујуја ендирилмәсиндә. Ихтиранын мәгсәди јиви тәмизләнән борунун мүхтәлиф вәзијјәтләрдә тәмизләнмәнин кејфијјәтини јүксәлтмәк имканы верән садә вә сәмәрәли тәмизләмә васитәсинин јарадылмасы, контруксијанын садәләшдирилмәси һесабына истисмар көстәричиләринин јүксәлдилмәси, хүсусән етибарлылығын вә узунмүддәтлијинин артырылмасы вә конструксијанын садәләшмәсинә көрә чәки характеристикасынын ашағы салынмасы. Гурғу өз араларында бирләшән, ики һиссә көвдәдән, дәстәк вә тәмизләмә елементиндән ибарәт-дир. Сонунчу тәмизләмә чубуғу шәклиндә јеринә јтирилмишдир. Чубугларын харичи учлары боруларын јивләринин профилинә ујғундур, дикәр учлары гөвсшәкилли әсасларда сәрт бәркидилмиш, белә ки, көвдәнин дахили диварында сөкүлмәклә гојулмушдур.

(71)(73) АзНИПИНнефть
(72) Алиев Назим Шамиль оглы

(54) **Устройство для очистки резьбы труб**

(57) Изобретение относится к нефтяной и газовой промышленности и может быть использовано в технике по очистке резьбы, например, насосно-компрессорных и бурильных труб при сборке их и последующем спуске в скважину. Задача изобретения заключается в создании простого и эффективного средства для очистки резьбового соединения, позволяющего улучшить качество очистки при различных положениях трубы с очищаемой резьбой, повысить эксплуатационные характеристики, а именно надежность и долговечность, и снизить весовые характеристики за счет упрощения конструкции. Устройство содержит корпус в двух частях, соединенных между собой, рукоятку и очистной элемент. Последний выполнен в виде очистительных стержней соответствуют профилю резьбы труб, а другие концы жестко закреплены в дугообразных основиях, которые съемно установлены на внутренней стенке корпуса.

(51) E 21 B 43/22
(11) 970005
(22) 12.03.97
(71)(73) Азәрбајҹан Республикасы Елмләр Академијасы Микробиолокија Институту вә Азәрбајҹан Нефт Сәнајесинин Елми-Тәдгигат вә Лајиһә Институту
(72) Мәммәдјаров Мәһәррәм Әли оғлу, Рзајева Фикријә Мираға гызы, Исмајылов Нәриман Мәммәд оғлу, Таирјан Хачатур Суренович, Двејрин Владимир Леонович, Багијев Александр Аркадевич

(54) **Нефти лаjдан чыхартманын үсулу**

(57) Ихтиранын әсас мәгсәди лаjын нефтвериминин артырылмасыдыр. Гаршыда гоjулан мәгсәдә наил олмаг үчүн културал маjе кими лаjа мәсамәләрин һәчминин үч мислиндән аз олмаjан мигдарда 10-50%-ли сүд зәрдабы вурулур.

(71)(73) Институт микробиологии АН Азербайджанской Республики и Азербайджанский научно-исследовательский и проектный институт нефтяной промышленности
(72) Мамедъяров Магеррам Али оглы, Рзаева Фикрия Мирага кызы, Исмаилов Нариман Мамед оглы, Таирян Хачатур Суренович, Двейрин Владимир Леонович, Багиев Александр Аркадьевич

(54) Способ вытеснения нефти из пласта

(57) Способ вытеснения нефти из пласта путем закачки в последний культуральной жидкости, отличающийся тем, что, с целью повышения нефтеотачи пласта, в качестве культуральной жидкости в пласт закачивают 10-50%-ную молочную сыворотку в объеме не менее трех объемов пор пласта.

Бөлмә F. Механика; ишыгланма; иситмә; мүһәррик вә насослар; силаһ вә сурсат, партлатма ишләри

Раздел F. Освещение; отопление; двигатели и насосы; оружие и боеприпасы, взрывные работы

(51) F 16 L 1/20
(11) P 970004
(22) 03.03.97
(71)(73) ДәнизНефтГазЛаjиһә
(72) Әлизадә Фуад Ағасәмәд оғлу, Әлизадә Мурад Фуад оғлу

(54) **Суалты нефт кәмәрәнин зәдәләндиjи һалда нефт ахмасынын гаршысыны алмаг үчүн гурғу**

(57) Ихтира, газ вә маjеләрин бору кәмәри илә нәглинә аиддир вә әсасән, дәниз стасионар өзүлүндән нефтин саһилдәки jығым мәнтәгәси тутумларына суалты нәгли үчүн нәзәрә тутулмушдур. Ихтиранын мәгсәди магистрал бору кәмәрәнин зәдәләндиjи (гырылдығы) һалда нефт ахынынын гаршысынынын алынмасынын сәмәрәлилиjинин артырылмасы, һәмчинин, монтаж ишләринин садәләшдирилмәсидир. Бу онунла әлдә едилир ки, дәниз өзүлүнү саһиллә бирләшдирән, сонларында сиjирт-мәләри олан вә чәкичи бору кәмәрләрилә сиjиртмә вә тутумларла бирләшдирилмиш магистрал бору кәмәриндән вә сиjиртмәләрлә бирләшдирилмиш, бору кәмәринин вәзиjjәтини автоматик иарәетмә вә нәзәрәт системиндән ибарәт олан суалты нефт кәмәри, әлавә олараг бору кәмәрләри васитәсилә тутумларла бирләшдирилмиш вә автоматик идарәетмә вә нәзарәт системилә әлагәләри олан вакуум насослары илә тәчһиз едилмиш, тутумлар исә дәниз сәвиjjәсиндән jүксәкдә jерләшдирилмишдир. Нәзәрдә тутулан нефт кәмәринин техники-игтисади сәмәрәлилиjи онунла тә"мин еилир ки, бу нефт

кәмәринин истифадәси нәтичәсиндә магистрал бору кәмәринин зәдәләндији һалда нефт ахмасынын гаршысынын алынмасынын сәмәрәлилији артыр, һәмчинин монтаж ишләри садәләшдирилир.

(71)(73) ГипроМорНефтеГаз
(72) Ализаде Фуад Алисамед оглы, Ализаде Мурад Фуад оглы

(54) Устройство предотвращения разливов нефти при повреждении подводного нефтепровода

(57) Устройсто предотвращения разливов нефти при повреждении подводного нефтепровода, соединяющего морскую платформу с берегом и имеющего по концам задвижки, содержащее связанные с ним посредством отводных трубопроводов с задвижками емкости для сбора нефти и систему автоматического управления и контроля состояния нефтепровода, связанную с задвижками, отличающееся тем, что, с целью повышения эффективности и упрощения монтажных работ за счет размещения емкостей для сбора нефти над уровнем моря, каждая емкость снабжена соединенным с ней трубопроводом вакуумным насосом, подсоединенным к системе автоматического управления и контроля состояния нефтепровода.

(51) F 27 E 13/02
(11) 970007
(22) 25.03.97
(71)(73) Алүминиум Пешине (Франса)
(72) Бернар Боффа, Кристиан Дрејер

(54) Карбонлу блокларын јарадылмасындан өтрү камералы собаларын аракәсмәләринин үзәрини өртмәк үчүн гурғу

(57) Ихтира, аловлу дөнән камера типли собалар үчүн өртүк гурғуларына аиддир. Бу гурғу, камеранын гыздырылан аракәсмәләри вә гоншу камераларын ујғун аракәсмәләри арасында һава сиркулјасијасыны кәсмәк үчүн нәзәрдә тутулур. Ихтиранын мәгсәди-керметиклијин әлдә едилмәси вә истилик иткиләринин азалдылмасыдыр. Собанын камералары аракәсмәләрлә бир-бириндән ајрылырлар вә һәр бир аракәсмә јухары һәссәсиндә чох сајда вентилјасија дешикләринә маликдир. Гурғу, һава бурахмајан дүзбучаглы формада әјилкән лөвһәје (22) маликдир. Бу лөвһә ики гаршы-гаршыја дуран тәрәфләрә бәрк профил-истигамәт веричиләрлә (21) бәркидилир, Һәр ики профил өз кәнар һиссәләриндә ики чүт дартычы (19,26) илә әлагәлидир. Дартычылар бир тәрәфләрилә шарнирлә профилләрә, дикәр тәрәфләрилә исә онларын бирләшдији нөгтәјә (18,24) бағланыр. Беләә ки, биринчи шарнир бирләшмә (18) әсас профилдә (12) јерләшир, икинчи шарнир бирләшмә (24) исә профил бојунча дүз хәтт үзрә јерини дәјишә билән дартычы линкдә (14) јерләшир. Аракәсмәләр деформасија олдугда вә камерада тәзјиг ашағы дүшдүкдә гурғу керметиклији тә"мин едир.

(71)(73) Алюминиюм Пешинэ (Франция)

(72) Бернар Боффа, Кристиан Дрейер

(54) Устройство для перекрытия перегородок камерных печей для обжига углеродистых блоков

(57) Изобретение относится к устройству перекрытия для печи камерного типа с поворотом пламени, предназначенному для прерывания циркуляции воздуха между каждой из нагреваемых перегородок одной камеры и соответствующими перегородками смежной камеры. Цель изобретения - обеспечение герметичности и сокращение теплопотерь. Камеры печи отделены друг от друга, перегородка имеет в верхней части множество вентиляционных отверстий. Устройство имеет в своем составе гибкое воздухонепроницаемое полотно (22) прямоугольной формы, которое крепится по каждой из двух противоположно расположенных сторон жестким профиленаправляющими (21). Эти два профиля связаны на конечных участках двумя парами тяг (19,26), закрепленными шарнирно с одной стороны на каждом профиле, а с другой стороны в точке их соединения (18,24), причем первое шарнирное соединение (18) располагается на основном профиле (12), а второе шарнирное соединение (24) располагается на тяговом рычаге (14) линейно перемещающемся вдоль основного профиля. Устройство обеспечивает герметичность при деформировании перегородки и при потере давления в камере.